

Rūdolfš Šteiners

Trīs antroposofijas soļi:

FILOSOFIJA

KOSMOLOĢIJA

RELIĢIJA

Rudolf Steiner
DREI SCHRITTE DER ANTHROPOSOPHIE:
PHILOSOPHIE KOSMOLOGIE RELIGION
GA 25

Tulkojums no vācu valodas:
Jūlija Dobrovoļska
www.aplis.lv

Vāks: Aleksandrs Dobrovoļskis

Rūdolfs Šteiners

Trīs antroposofijas soļi:

FILOSOFIJA

KOSMOLOĢIJA

RELIĢIJA

Desmit autoreferāti franču kursam Gēteānumā Dornahā
no 1922. gada 6. līdz 15. septembrim

SATURS

I. Trīs antroposofijas soļi.....	5
II. Dvēseles vingrinājumi: domāšanai, jūtām un gribai.....	11
III. Imaginatīvās, inspiratīvās un intuitīvās izziņas metode.....	18
IV. Izziņas un gribas vingrinājumi.....	24
V. Dvēseles pārdzīvojumi miegā.....	30
VI. Pāreja cilvēka attīstības gaitā no dvēseliski garīgās esamības pie jutekliski fiziskās.....	37
VII. Kristus saikne ar cilvēci.....	43
VIII. Nāves notikums saistībā ar Kristu.....	49
IX. Es apziņas liktenis saistībā ar Kristus problēmu..	55
X. Dvēseles gribas daļas pārdzīvojums.....	62
Izdevēja piezīmes.....	70

I

TRĪS ANTROPOSOFIJAS SOĻI

Man ir liels gandarījums, ka varu noturēt šo priekšlasījumu ciklu Gēteānumā. Šis institūts ir domāts, lai kalpotu spirituālās zinātnes kopšanai. Šeit pieminēto spirituālo zinātni nedrīkst jaukt ar to, kas šodien bieži parādās kā okultisms, misticisms utt. Šādi centieni balstās vai nu vecās, mūsdienās nepareizi saprastās spirituālās tradīcijās un sniedz dažādas amatieriski sadomātas atziņas par pārrjuteklisko pasauli, vai arī tie ārēji atdarina parastās zinātnes metodes, nesaprotot, ka nekādi, lai cik teicami izstrādāti, juteklisko fenomenu izpētes ceļi nevar ievest cilvēku pārrjutekliskajā pasaulē. Arī mistika ir tikai seno dvēseles pārdzīvojumu atjauninājums vai neskaidri, bieži ļoti fantastiski un iluzori pašvērojumi.

Tam pretī nostājas Gēteānumā praktizētais uzskatu veids, kas ar pilnīgu izpratni apstiprina un atzīst mūsdienu dabaszinātnes redzespunktu – vismaz tajā, kur tas ir attaisnots. Šis uzskatu veids cenšas stingri sakārtotā, tīri dvēseliskā vērojumu ceļā iegūt objektīvus, precīzus pētījumu rezultātus par pārrjuteklisko pasauli. Tas atzīst tikai tos rezultātus, kas iegūti dvēseles stāvoklī, kurā dvēseliski-garīgā organizācija ir tikpat precīzi pārskatāma kā matemātiska problēma. Ir svarīgi, lai vispirms šī organizācija būtu izveidota zinātniski neapšaubāmā veidā. Ja šo organizāciju nosauc par “gara acīm”, tad jāsaka: kā matemātiķa priekšā ir viņa problēma, tā

gara pētniekam – viņa “gara acis”. Viņš lieto zinātnisko metodi, lai vispirms sagatavotu savus “gara orgānus”. Ja šajos orgānos valda “viņa zinātne”, tad viņš var tos izmantot un pārjutekliskā pasaule atveras viņa priekšā. Jutekliskās pasaules pētnieks vērš savu zinātņi uz ārējo pasauli, uz rezultātiem. Gara pētnieks nodarbojas ar zinātņi, sagatavojot sevi redzējumam. Kad sākas redzējums, zinātņei jābūt izpildījušai savu misiju. Ja gara pētnieks savu redzējumu sauc par gaišredzību, tā ir “eksakta gaišredzība”. Kur beidzas jutekliskā zinātņe, tur sākas gara zinātņe. Gara pētniekam ar jaunākās zinātņes palīdzību vispirms jābūt izveidotai savai domāšanai.

Tādēļ šodien praktizētās zinātņes, tā teikt, [kā upe jūrā] ieplūst jomā, kuru atklāj spirituālā zinātņe tās modernajā izpausmē. Tas notiek ne tikai ar atsevišķām dabas zinātņes nozarēm un vēsturi. Tas notiek arī medicīnā. Un tas notiek ar visām praktiskās dzīves sfērām, mākslām, morāli un sociālo dzīvi. Tāpat arī ar reliģisko pieredzi.

Šajos priekšlasījumos iztīrāsīm trīs no šīm nozarēm – filosofiju, kosmoloģiju un reliģiju – un parādīsīm, kā tās saplūst modernā spirituālās pasaules redzējumā.

Filosofija reiz bija visas cilvēciskās izziņas pastarpinātāja. Tās logosā cilvēks ieguva atziņas par pasaules īstenības atsevišķām nozarēm. Visas zinātņes ir dzimušas no tās substances. Bet kas ir palicis pāri no pašas filosofijas? Vairāk vai mazāk abstraktu ideju summa, kuru uzdevums bija attaisnot tās esamību citu zinātņņu priekšā, kamēr pārējās atrod sev

attaisnojumu jutekliskos vērojumos un eksperimentos. Uz ko attiecas filosofijas idejas? Šāds jautājums rodas šodien. Cilvēki šajās idejās vairs nepārdzīvo tiešu īstenību, tāpēc viņi cenšas šo īstenību teorētiski pamatot.

Un vēl vairāk: filosofija jau atbilstoši savam vārdam ir gudrības **mīlestība**; tas rāda, ka tā neattiecas tikai uz prātu, bet visu cilvēka dvēseli. “Mīlēt” var tikai ko satveramu. Un gudrība kādreiz tika sajūta kā kaut kas īsts, reāls. Tā nav gadījumos, kad “idejas” nodarbina tikai saprātu un prātu (*Vernunft und Verstand*). Filosofija ir kļuvusi par sausu, aukstu zināšanu krājumu, lai arī kādreiz tā tika **pārdzīvota** dvēseles siltumā, un filosofējot cilvēks vairs nejūtas esam īstenībā.

Pašos cilvēkos ir zudis kādreizējais filosofijas īstais pārdzīvojums. Jutekliskā zinātne rodas uz maņu pieredzes pamata, un prāta **atziņas** par maņu novērojumiem ir caur maņām gūtās pieredzes apkopojums. Šai domāšanai nav sava satura. Kamēr cilvēks dzīvo ar šādām atziņām, viņš pazīst sevi tikai kā **fizisku ķermeni**. Bet sākumā filosofija bija dvēseles saturs, kas netika izjūsts ar fizisko ķermeni. Tas tika izjūsts ar to cilvēka organismu, kuru nevar uztvert ar jutekļiem. Tas ir ēteriskais ķermenis, kas veido fiziskā ķermeņa pamatu un satur sevī pārjuteklisku spēku, piešķirot formu un dzīvību fiziskajam ķermenim. Cilvēks var lietot šo ēteriskā ķermeņa organizāciju tieši tāpat kā savu fizisko ķermeni. Bet šis ēteriskais ķermenis veido idejas par pārjutekliskiem fenomeniem, tāpat kā fiziskais ķermenis ar maņu starpniecību veido idejas par jutekliskiem objektiem. Senie filosofi at-

tīstīja savas idejas ar ēterisko ķermeni. Kopš cilvēces gara dzīve šo ēterisko ķermeni izziņai ir zaudējusi, arī filosofija ir zaudējusi īstenības raksturu. Filosofija kļuvusi tikai par ideju celtni. Vispirms ir jāatgūst zināšanas par ēterisko cilvēku; tad arī filosofija varēs atgūt savu īstenības raksturu. Tas iezīmē pirmo no soļiem, kurus antroposofijai nāksies veikt.

Kosmoloģija cilvēkam reiz parādīja, ka viņš ir universālās pasaules loceklis. Nepieciešamā kārtā ne tikai viņa ķermenis, bet arī dvēsele un gars tika uzskatīti par kosmosa locekļiem. Tas bija iespējams, jo kosmosā tika saskatīts gan dvēseliskais, gan garīgais elements. Jaunākā laika kosmoloģija kļuvusi tikai par virsbūvi tam, ko dabaszinātne uzzina ar matemātikas, novērojumu un eksperimentu palīdzību. Visu, kas šādā veidā tiek izpētīts, apkopo kosmiskās tapšanas ainā. Šāda aina labi attēlo cilvēka fizisko ķermeni, taču nesaprasts paliek ēteriskais ķermenis, kur nu vēl dvēseliskais un garīgais elements cilvēkā. Ēterisko miesu var saprast kā kosmosa loekli tikai tad, ja saprot kosmosa ēterisko būtību. Šis kosmosa ēteriskais elements dod cilvēkam ēterisko organizāciju. Bet dvēselei ir **iekšējā dzīve**. Ir jāsaprot arī **Kosmosa iekšējā dzīve**. Šis kosmosa iekšējās dzīves redzējums veidoja senās kosmoloģijas saturu. Pateicoties šādam redzējumam, cilvēka ēterisko organizāciju pārsniedzošā dvēseliskā būtne arī tika iekļauta Kosmosā. Bet modernajai gara dzīvei trūkst šīs pieredzes par dvēseles iekšējās dzīves īstenību. Pat, ja tā tiek pārdzīvota, šī pārdzīvojuma saturs nesniedz nekādu garantiju, ka tā pastāv arī viņpus dzimšanas un nā-

ves. Tas, ko cilvēki šodien zina par dvēseli, var rasties (sievietes) fiziskajā ķermenī līdz ar dīgļa rašanos ieņemšanas rezultātā, bērnībā attīstīties tālāk un līdz ar nāvi beigties. Senā cilvēce par cilvēka dvēselisko būtni zināja ko tādu, kam šodien zināmais ir tikai atblāzma. Tā tika uzskatīta par cilvēka **astrālo būtību**. Tas nebija dvēselē – domās, jūtās un gribā – pārdzīvotais, bet tas, ko var vērot kā atblāzmu domās, jūtās un gribā. Tagad nevar iedomāties domāšanu, jušanu un gribu kā Kosmosa locekļus tādēļ, ka tie dzīvo tikai cilvēka fiziskajā būtnē. Turpretim astrālo būtni var saprast kā Kosmosa locekli, jo tā ar dzimšanu ieiet fiziskajā būtnē un ar nāvi to atstāj. Tas, kas dzīves laikā starp dzimšanu un nāvi slēpjas aiz domāšanas, jušanas un gribas – tieši astrālais ķermenis –, ir cilvēka kosmiskā būtne.

Kad modernā izziņa zaudēja cilvēka astrālo būtni, tā zaudēja arī kosmoloģiju, kas spētu aptvert cilvēku. Tai palika tikai fiziskā kosmoloģija. Bet tā satur vien fiziskā cilvēka pamatus. Tagad atkal ir nepieciešams atgūt zināšanas par astrālo cilvēku. Tad būs iespējama kosmoloģija, kas aptver visu cilvēku.

Līdz ar to ir iezīmēts antroposofijas otrais solis.

Reliģija sākotnējā izpratnē ir veidota uz pārdzīvojuma pamata, kuram pateicoties cilvēks jūtas brīvs gan no savas fiziskās un ēteriskās būtnes, kas nodrošina viņa esamību starp dzimšanu un nāvi, gan no Kosmosa, ciktāl pēdējais šajā esamībā līdzdarbojas. Šī pārdzīvojuma saturs veido īsto **gara cilvēku**, to, uz kuru mūsu vārds “**Es**” pagaidām tikai norāda.

Kādreiz cilvēkam šis “Es” nozīmēja to, kas apzinās savu neatkarību no visa ķermeniskā un arī no astrālās būtnes. Pateicoties šādam pārdzīvojumam, cilvēks jutās piederīgs pasaulei, kura attēlo to, kas piešķir viņam ķermeni un dvēseli. Viņš jutās saistīts ar **dievišķo pasauli**. Šī pasaule kā izziņas objekts paliek jutekliskiem vērojumiem slēpta. Ēteriskā un astrālā cilvēka izziņa pamazām ved pie šīs pasaules redzējuma. Maņu pieredzē cilvēks jūtas **šķirts** no dievišķās pasaules, kurai pieder viņa visdziļākā būtība. Caur pārjuteklisko fenomenu izpratni viņš atkal **savienojas** ar šo pasauli. Līdz ar to pārjutekliskā izziņa ieplūst reliģijā.

Lai tas tā varētu notikt, jāspēj saskatīt “Es” patieso būtību. Mūsdienu izziņas jomā šī spēja ir gājusi zudumā. Pat filosofi “Es” saprot tikai kā dvēseles pārdzīvojumu kopumu. Bet šī ideja, ar kuru viņi izskaidro “Es” jeb gara cilvēku, tiek apgāzta katru reizi, kad cilvēks iemieg. Jo miegā **šī** “Es” saturs tiek izdzēsts. Apziņa, kas pazīst tikai šādu “Es”, nevar ieplūst reliģijā kā izziņas instruments. Jo tai nav nekā, kas stātos pretī miegā izdzēstajam “Es”. Kā jau teikts, patiesā “Es” izpratne modernajai gara dzīvei ir zudusi. Līdz ar to zudusi arī iespēja no zināšanām nonākt līdz reliģijai. No kādreizējā reliģijas satura tradicionāli pārņēma to, kam izziņas ceļā vairs netika klāt. Tādejādi reliģija kļuva par **ticības** saturu, kas bija jāapgūst ārpus zinātniskas pieredzes. **Zināšanas** un **ticība** kļuva par diviem atsevišķiem pārdzīvojumu veidiem, gluži pretēji to kādreizējai vienotībai.

Tagad atkal jārodas uzskatāmai izziņai par patieso “Es”, ja reliģija grib ieņemt īsto vietu cilvēces dzīvē. Mūsdie-

nu zinātne cilvēku kā patiesu īstenību saprot tikai attiecībā uz viņa **fizisko būtni**. Nākotnē viņš būs jāiepazīst arī kā ēterisks, astrāls un gara cilvēks vai “ES-cilvēks”, tad zinātne varēs kļūt par reliģiskās dzīves pamatu.

Ar to ir iezīmēts antroposofijas trešais solis.

Turpmāko priekšlasījumu uzdevums būs parādīt iespēju iepazīt ēterisko cilvēku, kas nozīmē, ka **filosofija** var saņiegt realitāti; nākamais uzdevums būs pierādīt astrālā cilvēka izziņas iespēju, proti, pierādīt, ka ir iespējama **kosmoloģija**, kas aptver arī cilvēku; un beidzot būs jāizpilda uzdevums nonākt līdz “patiesā ES” izziņai, lai parādītu **religiozas dzīves** iespēju, kas balstās izziņā.

II

DOMU, JŪTU UN GRIBAS DVĒSELES VINGRINĀJUMI

Filosofija nav bijusi tāda kā šodienas modernajā laikā. Šobrīd tā ir priekšstatu kopums, kuri iekšēji, dvēselē, netiek pārdzīvoti tā, lai sevi izzinošs cilvēks tajos justos kā realitātē. Tas ir iemesls, lai meklētu visus iespējamus teorētiskos līdzekļus, kas pierādītu, ka filosofijas saturs tomēr attiecas uz īstenību. Bet šādā veidā nonāk tikai pie dažādām filosofiskām sistēmām, kurām visām ir zināma relatīva taisnība, jo būtībā atspēkojumi ir tikpat vērti kā pierādījumi.

Antroposofijā ar teorētiskām pārdomām par īstenību nevar piekļūt filosofijas saturam; jāapgūst tādu izziņas metodi, kas, no vienas puses, būtu līdzīga tai, ar kādu filosofija

tika apgūta senos laikos un, no otras puses, būtu tikpat pilnīgi apzināta un eksakta kā jaunāko laiku matemātikas un dabaszinātņu metode.

Senatnē metode bija daļēji neapzināta. Tad cilvēki dzīvoja apziņas stāvoklī, kurš, salīdzinot ar mūsdienu cilvēka apziņas stāvokli, viņa zinātnisko domas procesu, ir līdzīgs sapņojumam. Tie nebija sapņi, kuru saturs negarantē atbilstību realitātei; tie bija nomoda sapņi, kuri ar savu saturu norādīja uz īstenību. Bet šādam dvēseles saturam nav tik abstrakts raksturs kā mūsdienu priekšstatiem, tas ir **tēlainis**.

Tāds dvēseles saturs ir atkal jāatgūst, bet atbilstošs cilvēces pašreizējam attīstības stāvoklim, pilnīgi apzināts; tam jābūt tieši tādām apziņas stāvoklim, kāds tas ir zinātniskajā domāšanā. Antroposofiskā pētniecība mēģina to sasniegt pārjutekliskās izziņas pirmajā pakāpē, proti, imaginatīvajā apziņas stāvoklī. Tas tiek sasniegts ar meditatīviem dvēseles vingrinājumiem. Visa dvēseles dzīve tiek koncentrēta uz kādu viegli pārskatāmu priekšstatu un noturēta kādu laiku, saglabājot mieru. Ja šādu vingrinājumu regulāri un pietiekami ilgu laiku atkārtu, var ievērot, ka dvēsele pārdzīvo **atbrīvošanos no miesas**. Kļūst skaidrs, ka visa parastās apziņas domāšana ir kādas garīgas darbības atspulgs, kura paliek neapzināta, bet kuru var apzināties, iesaistot savās norisēs cilvēka fizisko organismu. Visa parastā domāšana ir pilnībā atkarīga no fiziskajā organismā atspoguļotās pārjutekliskās gara darbības. Bet mēs apzināmies tikai to, ko fiziskais ķermenis ļauj mums apzināties.

Ar meditācijas palīdzību garīgā darbība var tikt atraisīta no fiziskā organisma. Tad dvēsele pārdzīvo pārjuteklisko pārjutekliskā veidā. Tad dvēseles pārdzīvojumi norit ne vairs fiziskajā, bet ēteriskajā organismā. Cilvēks iegūst tēlaina rakstura priekšstatu.

Šajos priekšstatos mums parādās to spēku tēli, kas no pārjutekliskās jomas sagādā organismam augšanas spēkus, kā arī tos spēkus, kas parasti darbojas barošanas procesos. Šeit mēs saskaramies ar patiesu dzīvības spēku **redzējumu**. Šī ir **imaginatīvās izziņas** pakāpe. Un to cilvēks piedzīvo savā ēteriskajā organismā. Ar savu ēterisko organismu viņš dzīvo ēteriskajā kosmosā. Starp ēterisko organismu un ēterisko kosmosu nepastāv tik krasa robeža subjektīvajā un objektīvajā kā fiziskās [ar fiziskajām smadzenēm] pārdomās par pasaules lietām.

Imaginatīvās izziņas ceļā var piedzīvot senās filosofijas saturu kā atbilstošu īstenībai; bet var arī pamatot jaunu filosofiju. Īsta filosofijas koncepcija var rasties tikai uz imaginatīvās izziņas pamata. Kad šāda filosofija ir izstrādāta, to var uztvert un saprast arī ar parasto apziņu. Jo tā runā par imaginatīviem pārdzīvojumiem formās, kuras, lai arī ceļas no garīgās (ēteriskās) jomas, ļauj satura atbilstību īstenībai pārdzīvot ar parasto apziņu.

Kosmoloģijai nepieciešama augstāka izziņas aktivitāte. Tā tiek sasniegta, ja meditācija tiek paplašināta. Jāizstrādā ne tikai spēja, saglabājot mieru, intensīvi noturēt uzmanību uz dvēseles saturu, bet arī spēja saglabāt pilnu apziņu modrā

stāvoklī pēc tam, kad dvēseles meditatīvais saturs no tās ir izdzēsts. Tādejādi tiek panākts, ka bezsatura dvēseles dzīvē ieplūst kosmosa garīgais saturs. Ir sasniegta **inspiratīvās izziņas** pakāpe. Mūsu priekšā nostājas garīgais kosmos, tāpat kā maņu priekšā plešas fiziskais kosmos. Mēs rodam iespēju garīgā kosmosa spēkos novērot to, kas elpošanas procesā **garīgi** norisinās starp cilvēku un kosmosu. Šajā elpošanas procesā un pārējos cilvēkā notiekošajos ritmiskajos procesos var atpazīt fizisko attēlu no tā, kas garīgi eksistē cilvēka astrālajā organismā. Mēs nonākam pie atziņas, ka šis astrālais organisms pastāv ārpus Zemes dzīves garīgajā kosmosā un caur dīgļa dzīvi un piedzimšanu ietērpjas fiziskajā organismā, lai pēc nāves to atkal atstātu. Šī atziņa ļauj mums atšķirt iedzimtību, kas ir zemišķs (uz Zemes notiekošs) process, no tā, ko cilvēks atnes sev līdzī no garīgās pasaules.

Tā inspiratīvās izziņas ceļā var nokļūt pie kosmoloģijas, kas aptver cilvēka dvēselisko un garīgo aspektu. Inspirētās atziņas veidojas astrālajā organismā. Tās rodas, cilvēkam pārdzīvojot esamību ārpus sava ķermeņa gara kosmosā. Bet rezultātā tās atspoguļojas ēteriskajā organismā un tēlos; tos var pārtulkot cilvēciskā valodā un savienot ar filosofijas saturu. Tā rodas kosmiskā filosofija.

Reliģiskam pārdzīvojumam nepieciešams trešais faktors. Jāienirst būtņēs, kuras tēlaini atklājas inspirēto atziņu saturā. To var sasniegt, ja līdz šim raksturotajai meditācijai pievieno **gribas** vingrinājumus. Piemēram, mēģina notiku-

mus, kuriem fiziskajā pasaulē piemīt zināma secība, stādīties priekšā apgrieztā kārtībā, no beigām līdz sākumam. Tādejādi, ar zināmu gribas piepūli, kādu mēs parastajā apziņā nelietojam, dvēseles dzīve tiek atraisīta no kosmiskā ārējā satura un dvēsele iegremdējas būtnēs, kas atklājas inspirācijā. Šādi cilvēks nokļūst līdz patiesai intuīcijai, līdz kopdzīvei ar garīgās pasaules būtnēm. Šie intuitīvie pārdzīvojumi tiek atspoguļoti ēteriskajā un arī fiziskajā cilvēkā un šajā atspoguļojumā rod reliģiskās apziņas saturu.

Šis intuitīvās atziņas aizved līdz "ES" īstās būtības, kura patiesībā ir iegremdēta gara pasaulē, redzējumam. Parastajā apziņā šis "ES" ir tikai vājš atspīdums no viņa patiesā veidola. Ar intuīciju tiek sasniegta iespēja sajūst šo vājo atspīdumu vienotu ar dievišķo pirmpasauli, kurai tas savā patiesajā veidolā pieder. Tas palīdz atskārst, kā gara cilvēks jeb patiesais "ES" ir iekļauts garīgajā pasaulē, cilvēkam iegrimstot miegā. Šajā stāvoklī fiziskajam un ēteriskajam organismam ritmiskie procesi ir nepieciešami reģenerācijai. Nomoda stāvoklī šajā ritmā un tajā iekļautajos fiziskajos vielmaiņas procesos dzīvo "ES". Miega stāvoklī cilvēka ritms un vielmaiņas norises tā fiziskajā un ēteriskajā organismā norit atsevišķi, bet astrālais organisms un "ES" atrodas gara pasaulē. Inspirētā un intuitīvā izpratne cilvēku **apzināti** pārceļ šādā pasaulē. Tām pateicoties, viņš dzīvo garīgajā kosmosā, tāpat kā, pateicoties savām maņām, viņš dzīvo fiziskajā kosmosā. Tās viņam ļauj runāt par reliģiskās apziņas saturu kā izziņas rezultātu. Viņš var **to** darīt, jo garīgi pārdzīvotais atspoguļojas fiziskajā un ēteriskajā cilvēkā, un šie spoguļattēli var tikt iz-

pausti caur valodu. Šādā izteiksmes formā paustais saturs cilvēka parastajā apziņā var izraisīt reliģiskas atskārsmes.

Tā caur imaginatīvo izziņu tiek apjausta filosofija, caur inspirāciju kosmoloģija un caur intuīciju reliģiskā dzīve. Pie intuīcijas var arī nonākt ar sekojošiem dvēseles vingrinājumiem. Jāmēģina dzīvē, kas parasti neapzināti rit no viena vecuma nākošajā, iejaukties tā, lai apzināti apgūtu ieradumus, kuri mums agrāk nepiemita, vai izmainītu tādus, ar kuriem bijām saraduši. Jo lielāka piepūle šādām izmaiņām būs nepieciešama, jo lielāka iespēja nokļūt pie intuitīvās izziņas; šīs izmaiņas veicinās gribas spēka atbrīvošanos no fiziskā un ēteriskā organisma. Griba tiks piesaistīta astrālajam organismam un īstajam "ES" veidolam, **apzināti** iegremdējot tos gara pasaulē.

Modernajos laikos cilvēces garīgajā attīstībā vispirms izveidojās tā saucamā abstraktā domāšana. Agrākos attīstības laikmetos cilvēkam **šāda** domāšana nepiemita, bet tā ir nepieciešama cilvēka brīvības attīstībai, jo atbrīvo domāšanas spēku no tēlainības. Tiek sasniegta iespēja domāt caur fizisko organismu. Taču **šāda** domāšana nesakņojas reālajā pasaulē. Tā pastāv tikai šķietamā pasaulē. Šajā šķietamajā pasaulē cilvēks var **attēlot** dabas procesus, šajos attēlos neko no sevis neieliekot. Var nonākt līdz dabas attēlam, kas, kā jau attēls, nevar būt reāls, tāpēc ka dzīve domāšanas attēlā pati par sevi nav īstenība, bet tikai šķietamība. Bet šajā šķietamajā domāšanā var tikt uzņemti morālie impulsi, neizdarot spiedienu uz cilvēku. Paši morālie impulsi ir īsti, tāpēc ka tie ceļas no gara pasaules; taču veids, kā cilvēks tos pārdzīvo

savā šķietamajā pasaulē, rada viņam iespēju **brīvi** vadīties pēc tiem, vai arī nevadīties. **Paši** tie neizdara spiedienu ne uz cilvēka ķermeni, ne dvēseli.

Tā cilvēce soļo uz priekšu, kamēr domāšana, kas senos laikos bija cieši saistīta ar neapzinātām, imaginatīvām, inspiratīvām un intuitīvām atziņām un kurā domas cilvēkam nāca kā **atklāsmes**, līdzīgi kā imaginācija, inspirācija un intuīcija, tā tad, šī domāšana kļuva abstrakta un tagad tiek īstenota caur fizisko organismu. **Šajā** domāšanā, kurai piemīt šķietama dzīve, tādēļ ka tā ir garīga substance, kas pārnesta fiziskajā pasaulē, cilvēkam ir iespēja īstenot objektīvu dabas izziņu un morālo brīvību. (Smalkāku iztirzājumu par to atradīsiet manos darbos “Brīvības filosofija”, “Kā iegūt atziņas par augstākām pasaulēm?”, “Teosofija” u.c.). Bet, lai atkal nonāktu pie cilvēku aptverošas filosofijas, kosmoloģijas un reliģijas, ir nepieciešams **apzināti** – kas ir gluži pretēji sapņveidīgai gaišredzībai – ieiet eksaktās gaišredzības – imagināciju, inspirāciju un intuīciju – jomā. Abstraktos priekšstatos cilvēks ir sasniedzis pilnu apziņu. Viņa pienākums turpmākajā cilvēces attīstības gaitā ir ienest šo pilno apziņu garīgās pasaules pieredzē. No tās atkarīgs cilvēces progress, kas vedīs nākotnē.

III

IMAGINATĪVĀS, INSPIRATĪVĀS UN INTUITĪVĀS IZZIŅAS METODE

Ieejot imaginatīvās izziņas jomā, iekšējā dzīve izpaužas atšķirīgi no parastās apziņas stāvokļa. Mainās cilvēka attieksme pret pasauli. Šīs izmaiņas izraisa visu dvēseles spēku koncentrēšana uz viegli pārskatāmu priekšstatu kompleksu. Tam jābūt viegli pārskatāmam, lai nekas neapzināts neienāktu meditācijā. Visam jānorisinās **tikai** dvēseliski garīgajā elementā. Kurš risina kādu matemātisku problēmu, tas var būt diezgan drošs, ka izmanto tikai dvēseliski-garīgos spēkus. Neapzinātu jūtu vai gribas impulsu ietekmēti priekšstati nedrīkst iejaukties šajā procesā. Tādai jābūt meditācijai. Ja tajā piedalās kāds atmiņā uzausis priekšstats, nevar zināt, cik daudz apziņā tiek ienests no ķermeņa, no instinktiem, no neapzinātiem dvēseliskiem procesiem, kuri koncentrācijas laikā dvēselē aktivizēsies. Tāpēc ir labāk, ja meditācijas saturam izvēlas ko tādu, kas dvēselei pavisam droši ir kas jauns. Ja cilvēks pieredzējušam gara pētniekam šajā jautājumā lūgs padomu, tas katrā ziņā to ievēros. Viņš piedāvās pavisam vienkāršu meditācijas saturu, kuru cilvēks noteikti vēl nebūs domājis. Te saturam nav svarīgi atbilst jau pieredzētai vai faktiskai situācijai jutekliskajā pasaulē. Var ķerties pie kāda tēlaina priekšstata, kas neattēlo neko ārēju, piemēram "gaismā plūstot, dzīvo gudrība". Svarīgi ir noturēt apziņu pilnīgā mierā, vērstu uz šādu priekšstatu kompleksu. Tas

stiprina garīgi dvēseliskos spēkus, tāpat kā, veicot fizisku darbu, tiek stiprināts muskuļu spēks. Meditācija var būt īsa, bet, lai gūtu panākumus, tā jāatkārto ilgāku laiku. Atkarībā no spējām, viena persona panākumus var sasniegt jau pēc dažām nedēļām, cita tikai pēc vairākiem gadiem. Ja kāds grib kļūt par īstu gara pētnieku, šādi vingrinājumi jāveic sistemātiski un intensīvi. Vispirms, pateicoties šādai meditācijai, cilvēks sasniedz spēju pārbaudīt gara pētnieka izteikumus daudz drošāk, kā tas iespējams parastam cilvēka prātam. Taču šādai pārbaudei pietiek arī ar parastu prātu, ja tas ir pietiekami objektīvs un brīvs no aizspriedumiem.

Meditētājam palīdzēs vingrinājumi rakstura stiprumam, iekšējam patiesīgumam, dvēseles mieram, pilnīgai apdomībai. Jo tikai tad, ja šīs īpašības caurauž dvēseli, tā varēs meditācijas procesā izveidoto pakāpeniski iekļaut visā cilvēka organizācijā.

Kad šādas vingrināšanās rezultātā ir gūti pareizie panākumi, cilvēks sevi pārdzīvo ēteriskajā organismā. Domu pārdzīvojums iegūst jaunu formu. Domas vairs netiek pārdzīvotas abstraktā formā, kā agrāk, bet sajūtot tajās spēkus. Līdz tam tās varēja tikai domāt; tām nepiemita nekāda aktivitātes spēka. Tām domām, ko piedzīvo tagad, piemīt vara kā augšanas spēkiem, kuri pārveido cilvēku no bērna par pieaugošo. Tieši tāpēc ir nepieciešams meditēt pareizā veidā. Ja tajā iejaucas zemapziņas spēki, ja nav noticis pilnīgi apdomāts dvēseliski garīgs akts, tad tiek attīstīti impulsi, kuri kā dabiski augšanas spēki iejaucas paša cilvēka organismā. Tas

nekādā veidā nedrīkst notikt. Fiziskajam un ēteriskajam organismam jāpaliek meditācijas neskartam. Pareizā meditācijā nonāk pie tā, ka jaunattīstītais domu-spēku saturs dzīvo **ārpus** tā fiziskā un ēteriskā organisma. Cilvēks pārdzīvo ēteru, un viņa organisms ar šo pārdzīvojumu izveido relatīvi objektīvas attiecības. Tas tiek uzlūkots un domu formā atstaro cilvēka pārdzīvoto.

Šis pārdzīvojums ir veselīgs, ja cilvēks atrodas stāvoklī, kas ļauj pilnīgi brīvi pāriet no esamības ēterā pie esamības savā fiziskajā ķermenī. Ja kaut kas liek cilvēkam pāriet ēteriskajā esamībā, tāds stāvoklis nav pareizs. Viņam jāspēj pilnīgi brīvi orientēties gan sevī, gan ārpus sevis.

Pirmais pārdzīvojums, ko var izcīnīt ar šādu iekšējo darbu, ir aizritējušās zemes dzīves redzējums. Cilvēks redz, kā no pašas bērniības viņš ir ticis veidots augšanas spēku ietekmē. Tas parādās kā augšanas spēkos sabiezināti domu veidojumi. Redzamais nav tikai cilvēka dzīves atmiņu ainas. Viņa priekšā ir ēterisko faktu gaita, kas norisinājusies viņa būtņē, neienākot parastajā apziņā. Apziņā un atmiņās dzīvojošais ir tikai reālo norišu abstrakta blakusparādība. Tas ir tikai augšējais vilnis, kas izveidojies dziļāku procesu rezultātā. Cilvēks pārlūko sava ēteriskā organisma dzīvi un darbību zemes dzīves gaitā.

Šajā procesā atklājas ēteriskā kosmosa iedarbība uz cilvēku. Paveikto var pārdzīvot kā filosofijas saturu. Tā ir gudrība, tikai ne abstraktu jēdzienu formā, bet kā ēteriskās darbības forma kosmosā.

Parastajā apziņā tikai pavisam mazs bērns, kas vēl nav iemācījies runāt, ar kosmosu atrodas tādās pašās attiecībās kā pareizi un regulāri imaginējošs cilvēks. Bet šis bērns vēl nav izdalījis domāšanas spēkus no vispārējiem augšanas (ēteriskajiem) spēkiem. Tas notiek, tikai mācoties runāt. Tad abstraktie domāšanas spēki atdalās no vispārējiem augšanas spēkiem. Vēlākajā dzīvē cilvēkam šie abstraktie domāšanas spēki pastāv fiziskajā organismā; tie netiek uzņemti ēteriskajā esamībā. Tāpēc cilvēks nevar savā apziņā ienest attiecības ar ēteru. Imaginējošs cilvēks to iemācās.

Pavisam mazs bērns ir neapzināts filozofs. Imaginējošs filozofs ir atkal mazs bērns, bet pamodies pilnai apziņai.

Caur inspirācijas vingrinājumu iepriekš attīstītajām spējām tiek pievienota vēl viena jauna spēja, proti, izdzēst no apziņas tēlus, pie kuriem meditācijā notika kavēšanās. Principiāli jāuzsver, ka jāattīsta spēja izdzēst meditācijā patvaļīgi radītus tēlus, un tas jāizdara pilnīgi brīvi. Nepietiek ar tādu priekšstatu izdzēšanu, kas apziņā nav ienesti patvaļīgi. Meditācijā iegūto tēlu izdzēšanai ir nepieciešama lielāka dvēseliskā enerģija nekā to priekšstatu izdzēšanai, kas ienākuši apziņā citā veidā. Un šī enerģija ir vajadzīga, lai tiktu uz priekšu pārjutekliskajā izziņā.

Šādā veidā izdodas izcīnīt modru, bet pavisam tukšu dvēseles dzīvi. Cilvēks notur sevi modras apziņas stāvoklī. Ja šo stāvokli pārdzīvo skaidrā apziņā, dvēsele piepildās ar garīgiem faktiem, kā caur maņām tā piepildās ar fiziski jutekliskiem iespaidiem. Tas ir inspirācijas stāvoklis. Cilvēks ar

savu iekšējo dzīvi pārdzīvo sevi kosmosā, kā citkārt ar šādu iekšējo dzīvi viņš pārdzīvo sevi fiziskajā organismā. Tikai viņš zina, ka pārdzīvo sevī kosmisko dzīvi, ka garīgās lietas un kosmosa notikumi atklājas viņam kā paša iekšējā dvēseles dzīve. Tagad ir svarīgi, lai viņš saglabātu iespēju šo iekšējo kosmosa pārdzīvojumu brīvi, pēc paša iniciatīvas, nomainīt uz parastās apziņas stāvokli. Tad to, kas pārdzīvots inspirācijā, vienmēr var attiecināt uz kaut ko, kas piedzīvots parastajā apziņā. Tad caur maņām uztvertajā kosmosā tiek ieraudzīts garīgi piedzīvotā attēls. Norise līdzinās tam, kā mēs jaunu dzīves pieredzi salīdzinām ar atmiņu tēlu, kas uzaust apziņā. Sasniegtais garīgais redzējums ir kā jauna pieredze, un jutekliskais kosmosa vērojums ir kā atmiņu tēls.

Garīgais vērojums, ko šādā veidā iegūst par kosmosu, atšķiras no imaginatīvā. Šajā rodas ēterisko norišu vispārējie tēli; inspirācijā rodas garīgo būtņu tēli, kuras šajās ēteriskajās norisēs darbojas. Kas fiziskajā maņu dzīvē ir iepazīts kā Saule un Mēness, kā planētas un nekustīgās zvaigznes, tas šeit atklājas kā kosmiskās būtnes. Un cilvēka dvēseliski garīgais pārdzīvojums izrādās ieslēgts šo kosmisko būtņu pārvaldītajā pasaulē. Cilvēka fiziskais organisms tikai tagad kļūst saprotams, jo tā formu un dzīvību ietekmē ne tikai tas, ko tver cilvēka maņas, bet arī būtnes, kas radoši valda pār maņu pasaules fenomeniem. Viss, kas šādi caur inspirāciju tiek pārdzīvots, parastajai apziņai ir pilnīgi apslēpts. Cilvēkam tas varētu kļūt apzināts, ja viņš savu elpošanas procesu pārdzīvotu kā uztveres procesu. Parastajai apziņai kosmiskā mijiedarbība starp cilvēku un pasauli paliek apslēpta. Jogas

filosofija meklē iespēju nokļūt uz kosmoloģijas ceļa, pārvēršot elpošanas procesu par uztveres procesu. Moderno laiku rietumu cilvēkam nevajadzētu to imitēt. Cilvēces attīstības gaitā viņš ir izveidojis tādu sevis organizāciju, kas **šādus** jogas vingrinājumus izslēdz. Ar šādiem vingrinājumiem viņš nekad nevarētu pilnībā atbrīvoties no sava organisma un nespētu izpildīt prasību saglabāt neskartu fizisko un ēterisko organismu. Šādi vingrinājumi atbilda konkrētam cilvēces attīstības posmam. Bet tas, ko šādā veidā sasniedza, tagad jāapgūst tā, kā tas nupat tika aprakstīts attiecībā uz inspirēto izziņu. Tādejādi pilnīgi apzināti tiek pārdzīvots tas, ko pagājušos laikos cilvēce piedzīvoja nomoda sapņos.

Ja filosofs apzinās sevī bērnu, tad kosmologs, pateicoties apziņai, kļūst par senlaiku cilvēku; no tiem laikiem, kuros kosmosa garu saskatīja ar dabiskām spējām.

Intuīcija caur gribas vingrinājumiem, kā tas nupat tika attēlots, cilvēka apziņu pilnīgi pārceļ objektīvā kosmiski garīgu būtņu pasaulē. Cilvēks sasniedz tādu pārdzīvojuma stāvokli, kāds piemita tikai pirmatnējai cilvēcei Zemes virsū. Tā ar kosmiskās vides iekšējo esamību bija saistīta tikpat cieši kā ar ķermeņa norisēm. **Šis** norises nebija tik neapzinātas kā šodienas cilvēkiem. Tās atspoguļojās dvēselē. Cilvēks dvēseliski pārdzīvoja savu augšanu, vielmaiņu kā nomoda sapņu tēlus. Un šādi pārdzīvotais viņam deva iespēju sapņaini jūtoši ieraudzīt notikumus arī kosmiskajā vidē ar tās iekšējo garīgo esamību. Tā bija sapņaina intuīcija, kura šodienas cilvēkiem ar īpašām dotībām piemīt vairs tikai kā atbalss. Pir-

matnējā cilvēka apziņai apkārtējā pasaule bija vienlaicīgi materiāla un garīga. Sapņaini pārdzīvotais pirmatnējam cilvēkam bija reliģiska atklāsme. Tā bija viņa dzīves tiešs turpinājums. Šie pirmatnējā cilvēka sapņainie pārdzīvojumi garu pasaulē jaunlaiku cilvēkam paliek pilnīgi neapzināti. Pārjutekliski, intuitīvi izzinošs cilvēks noved tos līdz pilnai apziņai. Tādejādi viņš jaunā veidā pārceļas atpakaļ pirmatnējās cilvēces stāvoklī, kurai pasaules apziņa vēl nodrošināja reliģisku saturu.

Kā filosofs kļūst par pilnapzinīgu bērnu, kosmologs par cilvēces vidējā posma pilnapzinīgu cilvēku, tā modernā izpratnē reliģiski izzinošais kļūst atkal līdzīgs pirmatnējam cilvēkam, tikai savā dvēselē tas garīgo pasauli vairs nepārdzīvo sapņaini, bet pilnīgi apzināti.

IV

IZZIŅAS UN GRIBAS VINGRINĀJUMI

Tālākai inspirētās izziņas attīstīšanai tika norādīts, ka šim nolūkam pastāv pamatvingrinājums, kas izdzēš no apziņas tēlus, kas tajā radušies meditācijas gaitā vai meditācijas procesa rezultātā. Bet šis vingrinājums īstenībā sagatavo kam citam. Ar šādu izdzēšanu nonāk līdz savas dzīves gaitas pārskatam, kā tas ticis attēlots pēdējos izklāstījumos. Tā izdodas nonākt arī līdz garīgā kosmosa redzējumam, ciktāl tas izdzīvo sevi ēteriskās norisēs. Tiek iegūts uz cilvēku projī-

cēts ēteriski dzīva kosmosa attēls. Kļūst redzams, ka viss iedzimtībai piederošais pastāvīgā procesā pāriet no priekšgājēju fiziskajiem organismiem uz pēcnācēju organismiem. Bet kļūst redzams arī, kā ēteriskā organisma norises pastāvīgi saņem jaunus impulsus no ēteriskā kosmosa. Šī iedarbība stājas pretī iedzimtībai. Tā attiecas tikai uz individuālo cilvēku. Iepazīšanās ar šīm lietām sevišķi svarīga ir audzinātājiem.

Lai tālāk apgūtu pārjuteklisko pieredzi, nepieciešams pildīt vēl vairāk imaginatīvo tēlu izdzēšanas vingrinājumu. Tie stiprina dvēseles enerģiju, kas nepieciešama šādai izdzēšanai. Jo vispirms cilvēks sasniedz tikai pārskatu par savas dzīves gājumu kopš dzimšanas. Kļūst redzams cilvēka dvēseliski-garīgais elements, bet tā esamība nesniedz pāri cilvēka fiziskajai dzīvei. Turpinot šos inspirācijas vingrinājumus, var manīt, ka imaginatīvo tēlu izdzēšanas spēks arvien pieaug. Tas kļūst tik liels, ka var izdzēst no apziņas arī pašas dzīves koptēlu un sasniegt no savas fiziskās un ēteriskās būtnes satūra atbrīvotu apziņu.

Šajā tukšajā augstākas pakāpes apziņā caur inspirāciju ienāk dvēseliski-garīgas būtnes tēls, kāda tā bija, pirms cilvēks no dvēseliski-garīgās pasaules ienāca fiziskajā un savienojās ar ķermeni ieņemšanas un dīgļa attīstības rezultātā. Šādā veidā tiek iegūts priekšstats, kā astrālā un Es organizācija ietērpjas ēteriskajā organizācijā, kas nāk no ēteriskā kosmosa, un fiziskajā organizācijā, kas rodas fiziskas iedzimtības plūsmā.

Tikai tā var iegūt zināšanas par cilvēka mūžīgās būtnes kodolu, kas savas esamības laikā uz Zemes izdzīvo sevi kā dvēseles spēku – domāšanas, jušanas un gribas – atspulgu. Un tas ļauj saprast arī ideju par patieso priekšstatu veidošanās jeb domāšanas dabu. Katrā ziņā savā patiesajā veidolā tā nav atrodama zemes esamības ietvaros.

Aplūkosim cilvēka liķi. Tam ir cilvēka forma, locekļu kopums. Dzīvība to ir atstājusi. Ja saprot liķa būtību, tad to neuzskata par primāro. To iepazīst kā reiz dzīvojuša fiziskā cilvēka atlikumu. Ārējās dabas spēki, kuriem liķis tiek nodots, var to izpostīt, bet nevar to uzbūvēt. Līdzīgā veidā augstākā izziņas pakāpē cilvēkam uz Zemes piemītošā domāšana jāatzīst par liķveidīgu pārpalikumu no tās domāšanas, kas bija viscaur dzīva, kamēr cilvēks nebija no saviem pārdzīvojumiem garīgi dvēseliskajā pasaulē nonācis zemes esamībā. Atsevišķi aplūkota zemišķās domāšanas būtība ir tikpat maz saprotama kā cilvēka organisma forma, ja vadās tikai no spēkiem, kas valda liķī. Tātad, ja grib **pareizi** saprast zemišķo domāšanu, tā jāatzīst par nedzīvu.

Kurš ir nonācis pie **šādas** izziņas, var saprast arī zemišķās gribas būtību. To iepazīst kā noteiktā ziņā **jaunāku** dvēseles sastāvdaļu. Aiz gribas paslēptais attiecībā pret domāšanu ir kā mazs bērns pret mirstošu sirmgalvi fiziskā organisma nozīmē. Tikai dvēselei bērība un sirms vecums, t.i., liķveidīga esamība, nevis **seko viens otram**, bet pastāv **blakus viens otram**.

Pateicoties šim izklāstam, kļūst redzamas zināmas konsekvences **filosofijā**, kura grib veidot savas idejas tikai

pēc zemes esamībā pieredzētā. Tā veido savu saturu tikai no mirušām vai vēl mirstošām idejām. Tāpēc tās pienākums ir tikai viens – atzīt domu pasaules nedzīvo raksturu un pēc nedzīvā **secināt** par sākotnēji dzīvo. Kamēr paliek pie fiziskā cilvēka abstraktās pierādīšanas metodes, neko citu nevar gribēt. Šāda kaili intelektuāla filosofija dvēseles patiesajai būtnei var piekļūt tikai netiešā veidā. Tā var izpētīt cilvēka domāšanu un iepazīt tās atmirstošo raksturu. Tā var netieši parādīt, ka nedzīvais norāda uz dzīvo, kā liķis uz dzīvu cilvēku.

Pie īsta uzskata par patiesu dvēselisko elementu var nonākt tikai inspirēta izziņa. Ar dvēseles vingrinājumiem inspirācija domu līķi noteiktā mērā atdzīvina. Lai arī cilvēks netiek pilnībā pārcelts pirmszemes esamības sākuma stāvoklī, viņš tomēr atdzīvina sevī šī stāvokļa patieso tēlu, pēc kura būtības var atpazīt, ka tas no pirmszemes esamības tiek iestārots zemes esamībā.

Pateicoties intuīcijas spējas izkopšanai ar gribas vingrinājumiem, zemapziņā tiek atkal atdzīvināta pirmsdzimšanas esamībai piemītošā dzīvā domāšana, kas zemes dzīves laikā kļūst nedzīva. Šo gribas vingrinājumu rezultātā cilvēks sasniedz stāvokli, kurā viņš ārpus sava fiziskā un ēteriskā organisma ieiet garīgajā pasaulē. Viņš sasniedz esamības pārdzīvojumu pēc atbrīvošanās no ķermeņa. Tātad viņš jau piedzīvo to, kas reāli notiek pēc nāves. Vadoties no šīs pieredzes, viņš var runāt par dvēseliski garīgā elementa tālāku pastāvēšanu arī pēc nāves.

Intelektuālā jēdzienu filosofija līdz dvēseles nemirstības atzīšanai var nonākt tikai netiešā ceļā. Tā kā šī filosofija atzīst liķveidīgu domāšanas stāvokli, tā var konstatēt gribāko līdzīgu dīglim ar pašam par sevi piemītošu dzīvību, kas norāda uz laiku pēc ķermeņa izšķīšanas, jo griba jau dzīves laikā parāda sevi kā no ķermeņa neatkarīgu būtņi. Šādā veidā, proti, ja mēs neapstājamies pie domāšanas, bet padarām visu dvēseles dzīvi par pašpārdzīvojumu, var nonākt līdz cilvēka būtības mūžīgā kodola netiešai atzīšanai. Turklāt nevajag aprobežoties tikai ar domāšanu, bet filosofijas pierādīšanas metodi jāpakļauj domāšanas iespēlei ar citiem dvēseles spēkiem. Tomēr šādi mēs nonākam tikai līdz tādām mūžīgām cilvēkbūtnes kodola pārdzīvojumam, kāds tas ir zemes esamībā, nevis tam, kāds piemīt cilvēka garīgi-dvēseliskajam elementam pirms un pēc zemes esamības. Šādā situācijā ir, piemēram, Bergsona filosofija, kas pamatojas zemes esamības visaptverošā patības pārdzīvojumā, tomēr negrib ietiekties reālas pārjutekliskās izziņas jomā.

Jebkura **filosofija**, kas kavējas vienīgi pie parastās apziņas, var sasniegt tikai netiešas atziņas par cilvēka dvēseles patieso būtību.

Kosmoloģiju, kas aptvertu visu cilvēka būtņi, var sasniegt tikai imaginatīvas, inspirētas un intuitīvas izziņas ceļā. Parastās apziņas ietvaros tai ir pieejamas liecības tikai par atmirstošo un iedīglī atmirstošos cilvēka dvēseles dzīvi. Šajā situācijā, vērojot objektīvi, tā var veidot un izsecināt idejas, kuras norāda uz kosmiskiem fenomeniem. Taču tās ir idejas,

kuras no garīgā kosmosa iestaro cilvēkā un parādās tur pārveidotā formā. Lai gan agrākos laikos filosofijai piederēja arī kosmoloģijas daļa, taču šīs kosmoloģijas patiesais saturs ir kļuvis par ļoti abstraktām idejām, kuras tradicionāli saglabājušās no kosmoloģijas vecajām formām. Cilvēce izveidoja šīs idejas, kad tai vēl piemita vecā sapņveidīgā imaginācijas, inspirācijas un intuīcijas spēja. Šīs idejas smēlās no tradīcijas un iesaistīja tīri intelektuālā loģiski dialektisku pierādījumu tīklā. Bieži vien fakts, ka šīs idejas ir pārņemtas, palika neapzināts. Tās uzskatīja par pašu radītām. Pamazām – jaunāko laiku gara dzīvē – atskārta, ka pašsaprotama iekšēja kopsakarība starp šīm idejām nepastāv. Tāpēc šī “racionālā kosmoloģija” tika gandrīz pilnīgi diskreditēta. Tai bija jāatbrīvo vieta kosmoloģijai, kuru izveidoja, balstoties fiziski jutekliskā dabas izpratnē, un kas vairs nespēja objektīvi aplūkot cilvēku.

Patiesa **kosmoloģija** reiz atkal varēs rasties vien tad, ja tiks atzīta imaginatīvā, inspiratīvā un intuitīvā izziņas metode un tās rezultāti tiks izmantoti pasaules izziņā.

Par kosmoloģiju teiktais vēl augstākā mērā attiecas uz izziņu **relīģijas sfērā**. Tai jāiegūst tādas atziņas, kas ceļas no pārdzīvojumiem garīgajā pasaulē. Secinājumi par tādiem pārdzīvojumiem parastajā apziņas stāvoklī nav iespējami. Intelektuālos jēdzienos reliģijas saturu nevar izdibināt, to var tikai izskaidrot. Kopš cilvēki sāka meklēt Dieva pierādījumus, šī meklēšana pati jau norādīja, ka **dzīvā** kopsakarība ar dievišķo pasauli ir zaudēta. Tāpēc arī nav iespējami ap-

mierinoši intelektuāli Dieva pierādījumi. Jebkura parastajā apziņā balstīta teoloģija ir spiesta strādāt ar tradicionāli pārņemtām idejām, kuras tikai sakārto sistēmā ar domāšanas palīdzību. Agrāk filosofi ar šīs parastās apziņas palīdzību gribēja iegūt arī kādu “racionālu teoloģiju”. Taču tai sekojošā “racionālā kosmoloģija” salīdzinājumā ar tradicionālajās idejās balstīto teoloģiju, vēl lielākā mērā piedzīvoja pēdējās likteni. Savukārt tas, kas ir radies kā tiešs “Dieva pārdzīvojums”, paliek jūtu vai gribas sfērā un pat izvairās vērsties pie jēdzieniskas pierādījumu metodes. Arī pati filosofija ir degradējusies līdz apcerējumiem par vēsturiski pastāvējušām un pastāvošām reliģijas formām, jo nespēj ar parasto apziņu nokļūt pie idejām par ārpus fiziskā un ēteriskā organisma pārdzīvoto.

Jaunu pamatu reliģiskās dzīves izziņā var iegūt, tikai atzīstot imaginatīvās, inspiratīvās un intuitīvās izziņas metodes un izmantojot to rezultātus zemes dzīvē.

V

DVĒSELES PĀRDZĪVOJUMI MIEGĀ

Šodien tiek runāts par “neapzināto” vai “zemapziņu”, ja vēlas norādīt uz parastās apziņas dvēselisko pārdzīvojumu – uztveres, priekšstatu veidošanas, jušanas un gribas – atkarību no esamības, kura šajā apziņā neietilpst. Izziņas veids, kas balstās tikai minētajos pārdzīvojumos, var ar loģiskiem seci-

nājumiem norādīt uz šādu “zemapziņas” jomu, bet tam jāsamierinās tikai ar šo norādījumu. Tas nespēj raksturot neapzināto.

Iepriekšējos apcerējumos aprakstītā imaginatīvā, inspiratīvā un intuitīvā izziņa spēj dot šādu raksturojumu. Šoreiz mēģināsim aprakstīt dvēseles pārdzīvojumus, kurus cilvēks iegūst miegā.

Dvēseles pārdzīvojumi miega laikā parastajā apziņā neienāk, jo tā ir atkarīga no ķermeņa organizācijas, bet miegā dvēsele pārdzīvo sevi ārpus ķermeņa. Kad atmostoties dvēsele ar ķermeņa palīdzību sāk veidot priekšstatus, just un paust savu gribu, tā ar atmiņas starpniecību pieslēdzas saviem pārdzīvojumiem, kuri pirms iemigšanas norisinājās fiziskajā organizācijā. Miega pārdzīvojumi parādās tikai imaginatīvās, inspiratīvās un intuitīvās apziņas priekšā, taču nevis kā atmiņas ainas, bet kā dvēseles redzējums.

Es attēlošu, kas tad īsti atklājas. Tā kā parastai apziņai notiekošais paliek apslēpts, ir tikai dabiski, ka tai manis attēlotais var izskatīties groteski, ja tā nav iepriekš sagatavota. Bet iepriekšējie apcerējumi ir pierādījuši, ka šāds attēlojums ir iespējams un uztverams. Tādēļ es to pasniegšu tā, kā tas izriet no aprakstītajiem apziņas stāvokļiem, kaut arī vienam otram gribēsies to izsmiet.

Iemigšanas brīdī cilvēks atrodas iekšēji nenoteiktā, nediferencētā esamības stāvoklī. Viņš nejūt nekādu atšķirību starp savu un pasaules esamību, kā arī starp atsevišķām lietām vai būtnēm. Cilvēks atrodas vispārējā, miglainā esamībā. Pacelts imaginatīvā apziņā, šis pārdzīvojums parādās kā pa-

šizjūta, kurā iekļauta arī pasaules izjūta. Cilvēks ir izgājis no jutekliskās esamības, bet nav vēl īsti pārcelts citā pasaulē.

Turpmāk mums būs jālieto tādi apzīmējumi kā “jušana”, “ilgas” (vai alkas) u.c., kuri tiek lietoti arī parastajā dzīvē, norādot kaut ko apzinātu. Tomēr jāņem vērā, ka šeit tiek parādītas norises, kuras parastajai dvēseles dzīvei paliek neapzinātas, lai arī miegā dvēsele tās pārdzīvo kā reālus faktus. Padomājiet, kā ikdienas dzīvē, piemēram, apziņā tiek pārdzīvots **prieks**. Prieka brīdī ķermenī notiek sīko asinsvadu paplašināšanās un vēl šis tas. Šī paplašināšanās ir reāls fakts, un šī norise apziņā tiek pārdzīvota kā prieks. Tāpat arī miegā dvēsele pārdzīvo ko reālu. Turpmāk **ši realitāte** tiks attēlota ar vārdiem, kuri atbilst pārdzīvojumiem imaginatīvajā, inspiratīvajā un intuitīvajā apziņā. Kad, piemēram, tiek runāts par “ilgām”, tiek domāts **faktisks** dvēseles process, kas imaginatīvajai apziņai atklājas kā ilgas. Tātad neapzinātie dvēseles stāvokļi un pārdzīvojumi tiks attēloti tā, **it kā** tie būtu apzināti.

Vienlaicīgi ar nenoteiktības, nediferencētības sajūtu dvēselē rodas ilgas pēc miera garīgi-dievišķajā elementā. Cilvēka dvēsele šīs ilgas attīsta kā pretspēku nenoteiktības radītajai pazušanas sajūtai. Tā ir zaudējusi juteklisko esamību un alkst pēc esamības, kurā varētu justies garīgās pasaules nestā.

Tikko attēlotajā dvēseles stāvoklī darbojas sapņi. Tie caurauž neapzināto ar pusapzinātiem pārdzīvojumiem. Parastie sapņi patiesos miega pārdzīvojumus dara tikai neskaidrākus. Šī neskaidrība ienāk arī imaginatīvajā apziņā, ja

tās tīrība tiek iztraucēta ar nejauši uzpeldošiem sapņiem. Patiesību var redzēt viņpus nomoda dzīves un arī viņpus sapņu dzīves, proti, tādā dvēseles stāvoklī, kas ar **brīvu gri-bu** tiek iegūts dvēseles vingrinājumos, kuri aprakstīti iepriekšējos tēlojumos.

Nākošais stāvoklis, ko dvēsele piedzīvo, ir tās patības sadalīšanās diferencētos iekšējos notikumos. Šajā miega periodā dvēsele pārdzīvo sevi nevis kā vienu veselumu, bet kā iekšēju daudzumu. Šis stāvoklis izraisa bailīgumu. Ja tas tiktu pārdzīvots apzināti, tās būtu dvēseles bailes. Cilvēka dvēsele šādu baiļu reālu ekvivalentu pārdzīvo katru nakti, tikai tas paliek neapzināts.

Mūsdienu cilvēkam, kurš nomoda stāvoklī ir pārdzīvojis nodošanos Kristum, miegā dvēseli vada šī pārdzīvojuma izraisīts dziedinošs spēks. Pirms Golgātas notikuma tas bija citādāk. Cilvēkiem reliģiskie apliecinājumi deva līdzekļus, kuri miega stāvoklī iedarbojās kā zāles pret bailēm. Cilvēkam, kas dzīvo pēc Golgātas notikuma, to vietā stājas pārdzīvojumi, kuri rodas, apcerot Kristus dzīvi, tā miršanu un būt-ni. Šim spēkam iedarbojoties uz viņa dvēseli miegā, tiek pār-varēts bailīgums. Kamēr tas pastāv, tas traucē dvēselei miegā iekšēji raudzīt to, kas tai miegā jāpārdzīvo kā ķermenis no-modā. Kristus vadība konsolidē iekšējo sadrumstalotību vienā veselumā, un tagad dvēsele var izdzīvot no nomoda stāvokļa atšķirīgu iekšējo esamību. Tagad tās **ārpassaulei** pie-der arī pašas fiziskais un ēteriskais organisms. Turpretī savā tagadējā iekšpasaulē tā pārdzīvo planētu kustību atveidoju-

mu. Individuāla pārdzīvojuma vietā, ko nosaka fiziskais un ēteriskais organisms, dvēselē ienāk kosmosa pārdzīvojums. Dvēsele dzīvo ārpus ķermeņa, un tās iekšējā dzīve ir planētu kustības iekšējs atveidojums. Kā tādu šos attiecīgos iekšējos notikumus atzīst arī inspirētā apziņa, kā tas attēlots iepriekšējos apcerējumos. Šī apziņa saskata arī to, kas dvēselē, radies pateicoties planētu pārdzīvojumam, turpina darboties arī nomoda apziņā kā sava veida atbalss. Elpošanas ritmā un asins cirkulācijā šis planētu pārdzīvojums nomodā turpina darboties kā kairinātājs. Miegā uz fizisko un ēterisko organismu iedarbojas planētu kairinājuma atskaņas, kas nomoda dzīvē tajos valda kā iepriekšējās nakts atskaņas.

Paralēli šiem pārdzīvojumiem pastāv arī citi. Dvēsele šajā miega esamības sfērā pārdzīvo savu radniecību ar visām cilvēku dvēselēm, ar kurām tā kādā no Zemes dzīvēm bijusi saistīta. Tas, kas nostājas dvēseles priekšā, intuitīvi uztverts, veido pārliecību par atkārtotām Zemes dzīvēm. Jo radniecība ar dvēselēm atklāj šādas Zemes dzīves. Arī saistība ar tām gara būtņēm, kas pasaulē dzīvo bez cilvēka ķermeņa, kļūst par dvēseles pārdzīvojumu.

Šajā miega stadijā rodas pārdzīvojums arī par Zemes esamības un likteņa kopsakarību nozīmē sliktām tieksmēm, labiem un sliktiem pārdzīvojumiem. Dvēseles priekšā nostājas tas, ko senie pasaules uzskati dēvē par karmu.

Dienas dzīvi šie miega notikumi ietekmē, nosakot cilvēka vispārējo pašsajūtu, dvēseles noskaņojumu, vai viņš jūtas laimīgs vai nelaimīgs.

Miegam turpinoties, aprakstītajam dvēseles stāvoklim pievienojas vēl cits. Tiek pārdzīvots nekustīgo zvaigžņu esamības attēls. Kā nomoda stāvoklī tiek pārdzīvoti ķermeņa orgāni, tā tagad tiek pārdzīvoti nekustīgo zvaigžņu konstelāciju atveidojumi. Dvēseles kosmiskais pārdzīvojums paplašinās – tā ir gara būtne starp gara būtņēm. Intuīcija iepazīst Sauli un citas nekustīgās zvaigznes kā gara būtņu fiziskus veidojumus, proti, atbilstoši tam, kā tas ir attēlots iepriekš. Tas, ko dvēsele pārdzīvo, dienas dzīvē kalpo kā pamats reliģiskām jūtām un gribai. Tas, kas nomoda stāvoklī dvēseles dziļumos rosās kā reliģiskas ilgas, ir miegā pārdzīvoto zvaigžņu atskaņas.

Bet visnozīmīgākais ir tas, ka dvēsele šajā stāvoklī redz savas dzimšanas un nāves faktu. Tā pārdzīvo sevi kā garīgu būtni, kas caur ieņemšanu un dīgļa attīstību ienāk fiziskā miesā, un tā redz (neapzināti) miršanas procesu kā pāreju garīgi dvēseliskā pasaulē. Tas, ka dvēsele nomoda stāvoklī nevar noticēt maņu ārēji uztvertajam dzimšanas un nāves faktam, nav tikai ilgu izfantazēta sajūta, bet neskaidras atskaņas no tā, kas miegā atklājas dvēseles priekšā.

Ja cilvēks apziņā kā klātesošu spētu paturēt visu, kas no iemigšanas līdz atmošanās brīdim tiek piedzīvots neapzināti, tad pirmais pārdzīvojums, kurā jutekliskās parādības izšķīst vispārējā iekšējā pasaules pārdzīvojumā un iestājas sava veida panteistiska dieva apziņa, viņam sniegtu tādu apziņas saturu, kas filosofiskās idejas ļautu pārdzīvot kā īstenību. Ja viņš spētu apzināti nest sevī miegā piedzīvoto planētu un nekustīgo zvaigžņu dzīvi, tā būtu saturā bagāta kosmo-

loģija. Un nobeigumu veidotu zvaigžņu izraisīts pārdzīvojums par cilvēku kā garu starp gariem. No iemigšanas brīža caur turpmākajiem miega stāvokļiem cilvēks kļūst par neapzinātu filosofu, kosmologu un būtņi ar dieva cauraustu dvēseli. Imaginācija, inspirācija un intuīcija izceļ no citkārt vien miegā piedzīvotā tumšajām dziļēm to, kas rāda cilvēku kā būtņi par sevi, kā Dieva cauraustu Kosmosa locekli.

Pēdējais cilvēkam parādās visdziļākā miega stadijā. No tās dvēsele uzsāk ceļu atpakaļ maņu pasaulē. Ierosmi šim atpakaļceļam intuitīvā apziņa rod tādu garīgu būtņu darbību, kuru jutekliskais prettēls atrodas Mēnesī. Mēness garīgā iedarbība uz cilvēku, tam iemiegot, sauc viņu atkal atpakaļ Zemes esamībā. Bez šaubām, šī Mēness iedarbība notiek arī jauna Mēness laikā. Un Mēness redzamā tēla izmaiņas spēlē zināmu lomu cilvēka Zemes esamības stabilitātē no dzimšanas (ieņemšanas) līdz nāvei.

Pēc visdziļākās miega stadijas cilvēks, izejot cauri iepriekšējiem stāvokļiem, atkal atgriežas nomoda apziņā. Pirms atmošanās viņš vēlreiz pārdzīvo visu pasaules esamību caur ilgām pēc Dieva, un šajā pārdzīvojumā var iejaukties sapņi.

VI

CILVĒKA ATTĪSTĪBAS PĀREJA NO DVĒSELISKI-GARĪGĀS PIE JUTEKLISKI-FIZISKĀS ESAMĪBAS

Iepriekš tika parādīts, kā ar inspiratīvām un intuitīvām atziņām var nonākt pie mūžīgā garīgi-dvēseliskā cilvēka būtnes kodola. Turklāt tika pievērsta uzmanība tam, kā cilvēka iekšējā dzīve tiek piepildīta ar kosmisku notikumu atveidojumiem. Kā cilvēks šo kosmisko iekšējo dzīvi neapzināti pārdzīvo miegā, tika parādīts pēdējā apcerējumā. Cilvēka iekšējā pasaule kļūst par ārpasauli un otrādi: ārpasaules garīgā būtne kļūst par iekšējo pasauli.

Miegā cilvēka fiziskais un ēteriskais organisms ir ārpausaule dvēseliski-garīgajai būtnei. Tie paliek, lai nomodā atkal varētu kļūt par dvēseliski-garīgā cilvēka darba rīku. Miegā cilvēks paņem sev līdzti tieksmi pēc šiem diviem organismiem. Šī vēlme ir saistīta (un tas tika parādīts pēdējā priekšlasījumā) ar tiem kosmosa garīgajiem spēkiem, kuru jutekliski uztveramos attēlus var saskatīt Mēness parādībās. Šiem Mēness spēkiem cilvēks ir pakļauts, tikai pateicoties savai saiknei ar Zemes būtnei. Tajā stāvoklī, kurā cilvēks garīgajā pasaulē atrodas pirms pievēršanās Zemes dzīvei, viņš nav pakļauts šo Mēness spēku ietekmei.

Šajā stāvoklī, atšķirībā no miega stāvokļa, viņš nepārdzīvo fizisko un ēterisko cilvēka organismu kā piederošu sev. Tomēr viņš pārdzīvo šos organismus pavisam citādā veidā. Viņš kosmiskajās pasaulēs pārdzīvo to pamatus. Viņš pārdzīvo šo organismu tapšanu no garīgā kosmosa. Viņš aplūko garīgo kosmosu. Šis garīgais kosmos ir dīgļa garīgā daļa, no kuras radīsies fiziskais organisms, kas cilvēkam turpmāk uz Zemes būs jāvalkā. Runājot par "dīgli", tiek apzīmēts noteikts pretstats tam, kas šādi tiek saukts fiziskās pasaules kontek-

stā. Tajā “dīglis” irniecīgs augoša veidojuma fizisks sākums. Savukārt garīgā spēka veidols, kas pirmszemes garīgajā esamībā saistīts ar cilvēka būtņi, ir liels un arvien vairāk saraujas, lai varētu saaugt kopā ar fizisko dīgļa daļu.

Lai attēlotu šīs attiecības, nākas lietot vārdus “liels” un “mazs”. Tomēr jāņem vērā, ka pārdzīvojums garīgajā pasaulē ir garīgs, tajā nav telpas un nevar risināties fiziski notikumi. Tādēļ šeit lietotie izteicieni ir tikai tēlaini apzīmējumi tam, kas garīgā nozīmē tiek pārdzīvots kvalitatīvi, ne telpiski.

Pārdzīvojot kosmisko veidojumu, kas ir viņa nākamā fiziskā organisma garīgais dīglis, cilvēks atrodas savā pirmszemes esamībā. Un šis garīgais veidojums tiek gaišredzīgi pārdzīvots kā viens veselums ar garīgo kosmosu un atklājas arī kā cilvēka būtņes kosmiskā miesa. Cilvēks jūt garīgo kosmosu kā savas būtņes spēkus. Visa viņa esamība pastāv tajā, kā viņš pārdzīvo **sevi** šajā kosmosā. Bet viņš pārdzīvo **ne tikai** sevi, jo šī kosmiskā esamība viņu neatdala no kosmosa tā, kā vēlāk viņa fiziskais organisms atdala to no pārējās kosmosa dzīves. Pretēji šai dzīvei viņš atrodas zināmā intuīcijas stāvoklī. Citu garīgo būtņņu dzīve vienlaicīgi ir **viņa** dzīve.

Sava fiziskā organisma gara dīgļa dzīvā pārdzīvojumā cilvēks atrod savu pirmszemes esamību. Viņš pats šo organismu iepriekš sagatavo, kopā ar citām garīgajām būtņēm iedarbojoties uz šo gara dīgli. Kā viņam Zemes esamības laikā caur maņām atklājas fiziskā ār pasaule, kurā viņš darbojas, tā pirmszemes esamības laikā viņa priekšā nostājas garā iz-

veidotais fiziskais organisms; un viņš piedalās tā izveidē, tāpat kā fiziskajā pasaulē viņš piedalās fizisku lietu veidošanā.

Cilvēka fiziskās miesas gara dīglī, kuru garīgi-dvēseliskais cilvēks gaišredzīgi pārdzīvo savā pirmszemes esamībā, atklājas patiess universs, kas nav mazāk diferencēts un daudzveidīgs kā jutekliski fiziskā ārpasaule. Intuitīvā izziņa pat **driksst** apgalvot, ka pasaule, kas izveidota cilvēka fiziskajā ķermenī sablīvēšanās procesā un kuru viņš sevī neapzinās, ir universums, kura grandiozitātei fiziskā pasaule ne tuvu nevar līdzināties.

Šo universu cilvēks garīgi pārdzīvo savā pirmszemes stāvoklī, tas iedarbojas uz viņu. Viņš to pārdzīvo tapšanā, kustībā, papildītu ar garīgām būtnēm.

Šādas pasaules ietvaros viņam piemīt zināma apziņa. Viņa spēki ir cieši saistīti ar aktīvajiem universa tapšanas spēkiem. Garīgo kosmosa spēku un viņa paša spēku kopdarbs piepilda tā apziņu. Miega stāvoklis ir noteiktā mērā šīs darbības atveidojums. Bet tas norit, fiziskajam organismam kā noslēgtam veidojumam atrodoties ārpus dvēseliski-garīgā cilvēka. Cilvēka redzējumam pietrūkst pirmszemes esamībā darbojušies spēki, kas veidoja viņa apziņas saturu. Tāpēc šis stāvoklis paliek viņam neapzināts.

Tālāk pirmszemes esamības gaitā apzinātais nākamā zemes organisma tapšanas pārdzīvojums kļūst arvien neskaidrāks. Tas nepazūd no gaišreģa redzesloka, bet apmācas. Ir tā, it kā cilvēks justu savu kosmisko iekšpasauli arvien vairāk atsvešināmies. Viņš izaug laukā no tās. Kas sākumā bija

pilnīgs līdzpārdzīvojums kosmosa garīgajām būtnēm, turpmāk parādās vairs **tikai** kā šo būtņu **atklāsme**. Citiem vārdiem, agrāk cilvēks pārdzīvoja gara pasauli caur intuīciju, tagad tā pārvēršas pārdzīvotā inspirācijā, kad būtne atklājas, iedarbojoties uz cilvēku ārēji.

Bet līdz ar to garīgi dvēseliskais cilvēks sajūt ko līdzīgu “zaudējuma sajūtai” un “alkām pēc zudušā”. Šāds apzīmējums tiek lietots, lai attēlotu pārjuteklisko pārdzīvojumu būtību salīdzinājumā ar fiziskiem pārdzīvojumiem.

Šādā “zaudējuma sajūtā” un “alkās pēc zaudētā” cilvēka dvēsele dzīvo savas pirmszemes esamības vēlākā laikā. Tās apziņā garīgā pasaule vairs netiek pārdzīvota kā pilna realitāte, bet tikai kā atspulgs, kā atklāsme, ar noteiktā mērā mazāku esamības intensitāti.

Tagad cilvēka dvēsele ir nobriedusi Mēness garīgo spēku pārdzīvošanai, kuri līdz tam bija ārpus tās esamības jomas. Līdz ar to tā nonāk esamībā, kurā kā patstāvīga būtne atdalās no citām gara būtnēm, **ar** kurām iepriekš bija dzīvojuši. Pirms tam tās pārdzīvojumi bija gara caurausti, Dieva caurausti; tagad tiek sajusta pašas dvēseliskā būtne, un kosmos tiek sajusts kā ār pasaule, lai arī sākumstadijā šis **kosmosa atklāsmes** pārdzīvojums ir vēl joprojām ļoti intensīvs un tikai pamazām kļūst neskaidrāks un tumšāks.

Šajā pārdzīvojumā cilvēks no gara piesātinātas esamības, kas veido viņa īstenību, ieiet tādā, kurā viņam pretī stāv gara kosmosa atklāsme. Pārdzīvojuma pirmā stadija ir reāls pamats tam, lai vēlāk zemes dzīvē dvēsele spētu iztēloties un

izjust reliģisku saturu. Otrā stadija veido reālu pamatu patiesai kosmoloģijai. Jo te fiziskā cilvēka organizācija tiek apskatīta arī kosmiska dīgļa stāvoklī, bez kura šo organizāciju nevar saprast.

Vēlāk cilvēks zaudē spēju redzēt gara kosmosu. Tas kļūst neskaidrs “gara acij”. Toties dvēseles iekšējais pārdzīvojums, kas saistīts ar Mēness garīgajiem spēkiem, kļūst arvien intensīvāks. Un cilvēka dvēsele nobriest uzņemt no ārpusēs to, ko pirms tam bija pārdzīvojusi sevī iekšā. Garīgais darbs pie fiziskā organisma tapšanas, ko cilvēks pirms tam neapzināti pārdzīvoja līdzī, nepāriet uz viņa dvēseles orgāniem, bet turpina darboties fiziski pie vairošanās orgānu izveides Zemes esamības laikā. Tas, ko cilvēka dvēsele pārdzīvoja līdz tam, pāriet vairošanās jomā, lai darbotos tajā kā vadošais spēks. Tagad cilvēka dvēsele kādu laiku eksistē garīgajā pasaulē, nepiedaloties fiziskā organisma veidošanā.

Šajā stadijā tā ir gatava savu “zaudējuma sajūtu” un “alkas” remdēt ar kosmosa ēterisko substanci. Tā pievelk kosmisko ēteru. Un, izmantojot dotības, kas tai palikušas no līdzdarbības pie cilvēka visuma, veido savu ēterisko organismu. Tā cilvēks iedzīvojas savā ēteriskajā organismā, pirms Zemes esamībā viņu uzņem fiziskais organisms.

Zemes jomā notikušās apaugļošanās rezultātā sākas atšķirīgi procesi no tiem, kādi norisinājās cilvēka dvēseles pirmszemes dzīves pēdējās stadijas gaitā, kas noved fiziskā organisma veidošanas darbu līdz fiziska dīgļa stadijai.

Cilvēka dvēsele, kura šajā laikā ir iekļāvusies ēteriskajā organismā, var savienoties ar to. Tā savienojas, pateicoties

alkām, kas turpina darboties. Un cilvēks uzsāk savu fizisko esamību uz Zemes.

Cilvēka dvēseles pārdzīvojums, iekļaujot sevī ēterisko organismu, zināmā mērā pieaudzinot sev šo organismu no pasaules ētera, ir Zemei svešs pārdzīvojums, jo tas notiek bez fiziskā organisma līdzdalības. Taču tas ir dvēseles “alku” objekts. Pavisam mazs bērns neapzināti pārdzīvo atmiņas par to. Tās ir **aktīvas** atmiņas par neapzinātu darbu pie fiziskā organisma, kas pirms tam bija dvēseles iekšējā pasaule un kas tagad tai tiek dots kā ārējs organisms. Veidojošā darbība, kuru cilvēks neapzināti veic savā organismā, tam augot, ir šīs aktīvās atmiņas izpausme. Tas, ko filosofija meklē un ko tā var sasniegt tikai caur pilnīgi apzinātu imagināciju par agrā bērnībā pārdzīvotu iekšējo realitāti, tas ir šajā aktīvajā, neapzinātajā atmiņā. Ar to ir saistīts filosofēšanas divējālais raksturs, kas ir vienlaicīgi pasaulei svešs, tomēr vērsts uz pasauli.

VII

KRISTUS SAIKNE AR CILVĒCI

To, kā dvēseliski-garīgā esamība cilvēka attīstības gaitā pāriet jutekliski-fiziskajā, esmu mēģinājis attēlot iepriekšējā apcerējumā. No sapratnes, ko cilvēks izrāda par šo pāreju, ir atkarīgs, vai viņš iegūs mūsdienu apziņai atbilstošu attieksmi pret Golgātas notikumu un tā saistību ar cilvēka attīstību uz Zemes.

Ja cilvēks neatpazīst savā fiziski jutekliskajā būtņē garīgi-dvēseliskā pārdzīvojuma pārveidotu formu, tai kļūstot par fiziski-jutekliskās pasaules parādību, viņš nevar saprast arī to, kā Kristus gars no gara pasaulēm parādījās Jēzus-cilvēkā fiziskās pasaules apstākļos.

Arvien jāuzsver, ka katram cilvēkam nav nepieciešama **gaišredzīgas** izziņas spēja, tikai iejūtīga sapratne par gaišredzīgu pētnieku ziņojumiem. Gaišredzīgas izziņas spēju saasniedz **atsevišķi indivīdi**, taču viņu ziņojumu pamatota izpratne ir iespējama **katram**.

Kas atzīst pasaules, kurās cilvēka dvēsele dzīvo pirm-szemes esamībā, tas mācās pacelt acis uz To, kas pirms Golgātas mistērijas notikumiem dzīvoja šādā esamībā, proti, kā Kristus, un kas caur šo mistēriju un notikumiem saistīja savu dzīvi ar Zemes cilvēci.

Mūsdienās Zemes cilvēcei piemīt tā dvēseles konstitūcija, kādu tā sasniegusi pakāpeniskas attīstības rezultātā. Parastā apziņa ņem vērā dvēseles konstitūciju, kāda tā ir šo-

dien, un konstruē sev “vēsturi”, kurā lietas tiek attēlotas tā, it kā sirmos pirmlaikos cilvēki būtu domājuši, gribējuši un justuši tieši tāpat kā šodien. Bet tā tas nav. Cilvēces Zemes esamībā bija laiki, kad šī dvēseles konstitūcija bija pavisam citāda nekā tagad. Toreiz nebija tik krasa pretstata starp miegu un nomodu. Pāreju starp šiem abiem stāvokļiem šodien veido sapņošana. Bet sapņu saturam piemīt kas mājīgs un apšaubāms. Senlaiku cilvēks starp pilnīgu nomodu un bezapziņas miegu pārdzīvoja vēl kādu starpstāvokli, kas bija tēlainis un brīvs no maņu iespaidiem, bet atklāja patieso gara saturu, tāpat kā caur maņu iespaidiem atklājas īstais fiziskās pasaules saturs.

Šādā tēlainā pārdzīvojumā, nevis domās, senlaiku cilvēks ieguva sapņainu pieredzi par savu pirmszemes esamību. Viņš pārdzīvoja sevi kā pirmszemes dvēselisku būtni, kā reiz piedzīvotā atbalsi. Bet viņš to nepārdzīvoja skaidrā Esapziņā, kāda piemīt mūsdienu cilvēkam. Viņš nesajuta sevi kā “Es” tādā mērā, kā tas ir iespējams šodien. Šis “Es”-pārdzīvojums ir radies tikai cilvēciskā gara attīstības rezultātā.

Izšķirošais periods cilvēces Es-pārdzīvojuma attīstībā ir Golgātas notikums.

Šajā laikā parastajai apziņai dvēselē pārdzīvotās pirmszemes esamības atbalss kļuva arvien neskaidrāka, tumšāka. Cilvēks arvien vairāk tika ierobežots tajā, ko viņš varēja zināt **pats no sevis**, ar to, kas viņam atklājās kā fiziski-jutekliskā Zemes esamība.

No šī brīža arī nāves uztvere ieguva jaunu nozīmi. Pirms tam cilvēks norādītajā veidā zināja par savas būtības kodolu. Pateicoties pirmszemes esamības atbalsij, viņš zināja, ka šis kodols netiks nāves skarts. Pasaules vēstures laika posmā, kurā fiziskajām cilvēkbūtnēm šis redzējums tika ierobežots, nāve dvēseles priekšā nostājās kā mokoša mīkla.

Šo mīklu cilvēka tālākā attīstības gaitā nevarēja atminēt tikai ar iekšējiem izziņas spēkiem. Tā tika atrisināta ar Zemes attīstībā ienākušo Golgātas notikumu.

Kristus nokāpa Zemes esamībā no tām pasaulēm, kurās cilvēks piedzīvo savu pirmszemes esamību. Savienojot parastās nomoda apziņas pārdzīvojumu ar Kristus būtni un paceļot acis uz Viņa darbiem, cilvēks kopš Golgātas notikuma spēj atrast to, ko pirms tam viņš uzgāja, pateicoties savas apziņas dabiskai īpašībai.

Seno mistēriju iesvētītie runāja ar saviem sekotājiem tā, ka tie, uztverot pirmszemes esamību, saskatīja tajā žēlastības dāvanu no garīgās Saules būtnes, kam ir savs atspulgs fiziskajā Saulē.

Iesvētītie, kuri Golgātas mistērijas laikā turpināja vecās iniciācijas metodes, stāstīja dzirdēt gribošajiem, ka būtne, kura agrāk cilvēkiem Zemes dzīvē deva līdzī atbalsi no viņu pirmszemes esamības garīgajās pasaulēs, kā Kristus ir nokāpusi fiziskajā Zemes pasaulē un pieņēmusi cilvēka Jēzus ķermeni.

Iesvētītie, kuri zināja patiesību par Golgātas mistēriju, kristietības attīstības pirmajā laikā runāja par Kristus būtni, kas no gara pasaulēm nokāpusi Zemes pasaulē. Tā laika sko-

lotājus pirmām kārtām interesēja pārzemišķās pasaules Kristus un viņa ceļš pie Zemes cilvēkiem.

Priekšnosacījums šādam redzējumam bija vecās iniciācijas, kuras par pārjuteklisko pasauli vēl zināja tik daudz, lai redzētu Kristū gara pasaules būtnei pirms tās nokāpšanas uz Zemes.

Šādi zināšanu atlikumi saglabājās līdz pat ceturtajam gadsimtam pēc Kristus. Tad tie cilvēku apziņā satumsa. Turpmāk zināšanas par Golgātas notikumu izplatījās **tikai** kā ārējās vēstures stāsti. Vecās pasaules iniciācijas principi plašākai pasaulei gāja zudumā un rada turpinājumu tikai dažās vietās, par kurām parastie cilvēki pat nenojauta. Tikai tagad, deviņpadsmitā gadsimta pēdējā trešdaļā, cilvēces attīstībā ir sasniegts stāvoklis, kad jauna iniciācija, kas tika aprakstīta iepriekšējos tēlojumos, ved pie Kristus būtnes gaišredzīgas uztveres gara pasaulē.

Lai pilnīgi atraisītu Es, kā tam cilvēces attīstībā bija jānotiek, iniciācijas ceļā iegūtajām zināšanām uz dažiem gadsimtiem bija jāatkāpjas un cilvēkam jāierauga sevi stāvam pretī tikai jutekliskai un ārēji-vēsturiskai pasaulei, kurā brīvi attīstīt savu Es-apziņu.

Tā kristīgā kopiena varēja vien norādīt uz vēsturiski tradicionāliem stāstiem par Golgātas mistēriju un to, kas kādreiz tika uzzināts caur gara izpratni, ietērt ticības dogmās. Nav runas par šo dogmu saturu, bet par veidu, kā tas dvēselē tiek izjūsts – caur ticību vai zināšanām.

Šodien ir iespējams atkal iegūt tiešas zināšanas par Kristu. Bet parastajai apziņai gadu simteņiem zināmais Jēzus veidols un Kristus, kas viņā dzīvoja, ir kļuvis par ticības lietu. Garīgi vadošajā cilvēces daļā arvien vairāk izzuda tieksme pēc ticības dogmām. Jēzū arvien vairāk saskatīja tikai vēsturisku stāstu personāžu, kā to uztver parastā apziņa. Pamazām cilvēki pārstāja pārdzīvot Kristu. Ar laiku pat radās moderns teoloģijas atzars, kas nodarbojas ar Jēzu tikai kā cilvēku un kam trūkst dzīva sakara ar Kristu. Savukārt vienkārša ticība Jēzum vairs nav nekāda kristietība.

Apzinoties savu pirmszemes esamību, senlaiku cilvēks ieguva pareizu attieksmi pret savu esamību pēc nāves. Šādam senlaikiem dabiskam sevis pārdzīvojumam nāves mīklas izpratnē vēlākos laikos vajadzēja tikt dotam citā veidā, proti, pateicoties saiknei ar Kristu. Tam – atbilstoši Pāvila vārdiem: "Ne es, bet Kristus manī" – vajadzēja viņu caurstrāvēt tā, lai Kristus varētu kļūt par viņa vadītāju cauri nāves vārtiem. Esošajā parastajā apziņā cilvēks gan varēja atraisīt sava Es pārdzīvojumu, bet tas nedeļa viņam spēku izziņas ceļā iegūt spēju dzīvam iziet cauri nāves vārtiem. Jo parastā apziņa ir fiziskās miesas rezultāts. Tādēļ tā dvēselei dod tikai to spēku, kas līdz ar nāvi izdziest.

Tiem, kuri to vēl uzzināja no senās iniciācijas, cilvēka fiziskais organisms likās slims. Jo viņiem nācās pieņemt, ka tas nevar attīstīt tādu spēku, kas dvēselei dotu visaptverošu apziņu un spēju pārdzīvot tās pilnu esamību. Kristus parādī-

jās kā pasaules dvēseļu ārsts, kā dziedinātājs, pestītājs. Un kā tāds viņš arī jāatzīst savā dziļi pamatotajā saistībā ar cilvēci.

Ar Kristu saistītais nāves notikums veidos nākamā apcerējuma tēmu.

Cilvēkam dotais senās apziņas mūžības pārdzīvojums, kas padziļināta ar iesvētīto izteikumiem, pateicoties Kristus pārdzīvojumam, kļūs par filosofiju, kas pasaules esamībā var rēķināties ar dievišķā Tēva principu. Tēvs garā var atkal tikt uzskatīts par visu caurstrāvojošu esamības elementu. Iepazīstot Kristu, kurš – **būtne no ārpuszemes pasaules** – cilvēkā Jēzū pieņēma mirstīgo ķermeni, kosmoloģija iegūs savu kristīgo raksturu. Kristus tiks atzīts par būtni, kam cilvēces attīstības notikumos piederējusi izšķiroša loma. Un, atkal atdzīvinot aptumšotās zināšanas par “mūžīgo cilvēku”, dvēsele no kailās prāta pasaules, kurā tā ir attīstījusi savu Esapziņu, tiks virzīta pie Gara, kas, kopā ar Dievu-Tēvu un Kristu, tiks pārdzīvots uz **atjaunotās reliģijas atziņu pamata**.

VIII

AR KRISTU SAISTĪTAIS NĀVES NOTIKUMS

Miega laikā parastajā apziņā pārtrūkst maņu pārdzīvojums, kā arī dvēseles darbība domāšanā, jūtās un gribā. Līdz ar to cilvēkā izzūd tas, ko viņš aptver kā savu “patību”.

Pateicoties iepriekšējos apcerējumos raksturotajiem dvēseles vingrinājumiem, augstāka apziņa vispirms pārņem

domāšanu. Šo pārņemšanu nevar īstenot, pirms domāšana nav zudusi. Veiksmīgas meditēšanas rezultātā cilvēks piedzīvo šādu domāšanas izžušanu. Lai arī viņš iekšēji jūt sevi kā būtni, iestājoties nenoteiktam iekšējam pārdzīvojumam, tomēr sākumā nevar pārdzīvot sevi ar tik stipru esamību, lai varētu to aptvert ar domāšanu. Šī spēja rodas tikai pamazām. Aug iekšējā aktivitāte, un domāšanas spēks tiek aizdedzināts no citas puses, nekā tas notiek parastajā apziņā. Parastajā apziņā cilvēks sevi pārdzīvo tikai pašreizējā acumirkli. Kad dvēseles vingrinājumi domāšanu atkal ir aizdedzinājuši, kad iziets cauri nedomāšanas fāzei un sasniegta imaginatīvā uztvere, cilvēks pārdzīvo visa dzīves gājuma saturu no dzimšanas līdz tagadnes acumirklim kā paša "Es". Arī parastās apziņas atmiņas ir pašreizējā acumirkļa pārdzīvojums. Tie ir tēli vai ainas, kuras tiek pārdzīvotas pašreizējā mirklī un norāda uz pagājušo.

Iestājoties imaginācijām, šāda atmiņa izzūd. Pagājušais tiek aplūkots kā pašreizējais. Kā maņu uztverē prāts pievēršas vienā telpā blakus esošām lietām, tāpat imaginācijas atmodinātā dvēseles aktivitāte vienlaicīgi pievēršas dažādiem dzīves notikumiem. Tās priekšā dažādas laika norises nostājas kā viens vesels. Notiekošais parādās cilvēkam kā viens veselums. Tapšanas saturs tiek uztverts kā acumirkli pastāvošs.

Bet augstākā apziņā nepastāv parastās apziņas atmiņas. Tā saskaras ar parastajai apziņai nepazīstamo ēteriskā organisma darbību. Parastās apziņas atmiņas ir tikai attēli no cilvēka fiziskā organisma piedzīvotā. Bet imaginatīvā ap-

ziņa pārdzīvo darbību, kuru ēteriskais organisms veic fiziskajā organismā.

Šie piedzīvojumi izpaužas cilvēka sajūtā, ka dvēseles dzīlēs sacēlies kas viņa būtnē pastāvošs, kas līdz šim nav dzinis savus viļņus apziņā. Tam jātiek pārdzīvotam nosvērti un apdomīgi. Šis ir gadījums, kad parastā apziņa saglabājas blakus imaginatīvajai. Tos pārdzīvojumus, kuri rodas ēteriskā un fiziskā ķermeņa mijiedarbībā, vienmēr jāattiecina uz atbilstošu atmiņas pārdzīvojumu parastajā apziņā. Pretējā gadījumā tā nav imaginācija, bet gan vizionārs (iluzors) pārdzīvojums.

Vizionārā pārdzīvojumā apziņa netiek piepildīta ar jaunu saturu, papildinot iepriekšējo, kā tas ir imaginācijā, bet tiek pārveidota; vecais saturs nevar palikt blakus jaunajam. Imaginējošam indivīdam viņa parastais cilvēks ir blakus, vizionārs sevi pārvērš gluži citā cilvēkā.

Tam, kurš no malas kritizē antroposofiskos pētījumus, tas jāņem vērā. Arvien no jauna jāstāpjas ar spriedumiem, ka imaginatīvā izziņa vedot pie vīzijām. Patiesam gara pētniekam tas stingri jāatvairā. Viņš neliek parastās apziņas vietā vizionāro, bet iekļauj imaginatīvo apziņu parastajā. Ik mirklis no imaginatīvi pārdzīvotā tiek parastās domāšanas pilnīgi kontrolēts. Spējot veidot vizionārus priekšstatus, "Es" fiziskajā organismā iedzīvojas stiprāk kā tikai parastās apziņas stāvoklī. Imaginēšana ir patiesa izklūšana no fiziskā organisma, taču vienlaicīgi fiziskajā organismā tiek apzināti paturēts parastais dvēseles saturs. Cilvēka apziņa pamostas

tajā dvēseles daļā, ko viņš iepriekš neapzinājās; bet dvēseles daļa, kas fiziskajā organismā pirms tam jau bija apzināta, saglabā iepriekšējo dvēseles pārdzīvojumu. Mainīgās attiecības starp imaginācijas pārdzīvojumu un pārdzīvojumu parastajā apziņā ir tikpat saprātīgs izziņas process, kā dvēselei pārslēdzoties no viena priekšstata uz otru parastajā apziņā. Ja to ņem vērā, tad imaginatīvo izziņas veidu nevar uskatīt par vizionāru. Tieši pretēji, tas ir piemērots, lai izskaustu jebkādu noslieci uz vizionāriem pārdzīvojumiem. Imaginatīvi izziņošais ir spējīgs atpazīt, ka vīzijās neatspoguļojas no ķermeņa brīvi pārdzīvojumi, ka tie ir atkarīgi no ķermeņa daudz augstākā mērā nekā maņu pārdzīvojumi. Jo viņš var salīdzināt vīzijas ar imaginācijām, kas ir patiesi brīvas no ķermeņa. Vizionārs sava fiziskā ķermeņa funkcijas tver dziļāk par to, kurš pārdzīvo jutekliski uztveramo parastā veidā.

Kad iestājas imaginācija, parastā domāšana atklājas bez substanciāla satura. Par parastās domāšanas substanciālo saturu kļūst tas, ko cilvēks apziņā ievada caur imagināciju. Parasto domāšanu var salīdzināt ar spoguļtēlu. Kamēr parastajā apziņā rodas [nedzīvs] spoguļtēls, imaginācijā redzamais ir dzīvs, lai arī tas netiek apzināts. Cilvēks imaginē arī parastajā dvēseles dzīvē, bet neapzināti. Ja mēs neimaginētu, mēs arī nedomātu. Parastās dvēseles dzīves apzinātās domas ir neapzināti imaginēšanas spoguļtēli, kurus atspoguļo fiziskais organisms. Un šīs imaginēšanas substance ir ēteriskais organisms, kas atklājas cilvēka zemes dzīves attīstībā.

Ar inspirāciju apziņā ienāk jauns elements. Lai nonāktu līdz inspirācijai, nepieciešams no sava dzīves gājuma abstra-

hēties tā, kā tas tika parādīts iepriekšējos apcerējumos. Bet aktivitātes spēks, ko dvēsele iegūst, pateicoties imaginēšanai, saglabājas. Ar šī spēka palīdzību dvēsele var gūt priekšstatu par to, kas visumā veido ēteriskā organisma pamatu, līdzīgi kā ēteriskais veido pamatu fiziskajam.

Līdz ar to dvēsele tiek nostādīta savas mūžīgās būtības priekšā. Parastajā apziņā ir tā, ka dvēsele var aktīvi veidot priekšstatus, tikai izmantojot fizisko organismu. Viņa ienirst tajā, un tas reflektē priekšstatu tēlos to, ko viņa pārdzīvo ar savu ēterisko organismu. Bet viņa nepārdzīvo pašu organismu darbībā. Ēteriskais organisms tiek pārdzīvots imaginatīvajā apziņā. Tas notiek, jo dvēsele ar savu pārdzīvojumu ir atkāpusies tālāk, pie astrālā organisma. Kamēr dvēsele tikai imaginē, viņa dzīvo astrālajā organismā neapzināti, bet uzlūkots tiek fiziskais un ēteriskais organisms. Tiklīdz dvēsele pāriet inspirētās izziņas stāvoklī, tā var uzlūkot arī astrālo organismu. Jo tagad dvēsele dzīvo savas būtnes mūžīgajā kodolā. To dvēsele var uztvert, progresējot līdz intuitīvās izziņas pakāpei. Pateicoties tai, viņa dzīvo garīgajā pasaulē, līdzīgi kā parastajā esamībā viņa dzīvo savā fiziskajā organismā.

Šādi dvēsele iepazīst, kā fiziskais, ēteriskais un astrālais organisms veidojas no garīgās pasaules. Viņa var novērot to, kā garīgie spēki darbojas, veidojot zemes būtnes “cilvēks” organizāciju. Viņa redz, kā cilvēka garīgās būtnes kodols ienirst fiziskajā, ēteriskajā un astrālajā organismā. Šī ieniršana nav jāsaprot kā garīgā elementa ieslīdēšana un iemitināšanās fiziskajā. Nē, tā ir vienas cilvēka dvēseles daļas

pārvēršanās fiziskajā un ēteriskajā organizācijā. Šī dvēseles daļa Zemes dzīves laikā “pazūd”; tā pārvēršas fiziskajā un ēteriskajā organismā. Tā ir tā dvēseles daļa, kuras atspulgu parastā apziņa pārdzīvo caur domāšanu. Un ir dvēseles daļa, kas uznirst no citas puses. Tā ir dvēseles daļa, kas Zemes dzīvē tiek pārdzīvota kā griba. Gribai ir cits raksturs nekā domāšanai. Gribā cilvēks arī nomoda laikā nes sevī kādu guļošu daļu. Domas ir skaidras dvēseles priekšā. Domājošs cilvēks ir pilnīgi modrs. Bet to nevar teikt par gribu. Griba ar domu tiek ierosināta, pamudināta. Cik tālu sniedzas doma, tik tālu sniedzas arī modrā apziņa. Tad gribas akts nogrimst cilvēka organismā. Ja es caur gribas aktu pakustinu roku, tad parastajā apziņā šī akta izraisītāja ir doma, ar domu tas sākas, bet rokas pacelšanas pieredze, ar visiem sekojošajiem dvēseles emocionālajiem pārdzīvojumiem, ir gribas akta beigas. Vidusposms paliek neapzināts. Kas notiek organisma dziļumos, kamēr cilvēkā darbojas griba, tas parastajai apziņai paliek nezināms, tieši tāpat kā pārdzīvojumi miegā. Arī nomoda stāvoklī cilvēkā vienmēr paliek kāda guļoša daļa.

Šajā daļā no garīgi-dvēseliskās substances Zemes dzīvē turpina dzīvot tas, kas nepārvēršas fiziskajā organismā. Šo saistību var saskatīt, ja iepriekšējos apcerējumos attēloto gribas vingrinājumu rezultātā ir tikusi izkopta patiesa intuīcijas spēja. Tad gribā var atpazīt cilvēka dvēseles mūžīgo daļu. Tā pārvēršas galvas organizācijā, Zemes dzīves laikā “pazūdot” galvas formā un dzīvības procesos, tad atkal parādies otrā pusē, lai pēc nāves būtu gatava līdzdarboties nākamajā fiziskajā ķermenī un dzīvē uz Zemes. Ar to šis apce-

rējums ir pietuvojies nāves notikumam cilvēka dzīvē, kas nākamajā apcerējumā tiks attēlots konkrētāk. Jo šodien aprakstītais noved tikai līdz gribas dzīves turpinājumam [pēc nāves] un līdz atziņai par pagātnes dvēseles daļas pārvēršanos cilvēka galvas organizācijā. Ar to nevar aptvert Es-apziņas likteni. To var tikai kopsakarībā ar Kristus problēmu. Tāpēc attiecīgais apcerējums mūs aizvedīs atpakaļ pie kristietības noslēpumu aplūkošanas.

Parastā ideju **filosofija** norisinājās domās; bet šajās domās nav dzīvības, nav substances. Substanci iegūst, ja imaginācijā atdalās fiziskais organisms. Citādi filosofiskās domas ir tikai spoguļtēli, kā tas jau tika parādīts. Ja tās veido filosofiju, tad, aplūkojot to bez aizspriedumiem, var sajust filosofijas neīsto raksturu. Tad aptuveni var nojaust to brīdi, kas šeit tika raksturots kā atmiņā pastāvošās domāšanas pilnīga izzušana. Augustīns un Dekarts to sajuta, bet izskaidroja nepietiekami – kā “šaubas”. Filosofija iegūst dzīvību, ja dzīves gājuma veselums parādās dvēselē substanciāli. To sajuta Bergsons un noformulēja kā “ilgstamības” jeb “mūžības” ideju. Bet viņš netika tālāk par šo izejas punktu. Kā tas attiecas uz kosmoloģiju un reliģijas izziņu, tiks apskatīts tālāk.

IX

ES-APZIŅAS LIKTENIS SAISTĪBĀ AR KRISTUS PROBLĒMU

Dvēseles dzīve Zemes esamībā norisinās domāšanas, jušanas un gribas procesos. Domāšanā parādās spoguļtēls no tā, ko astrālais organisms un Es-būtne pārdzīvo fiziski-jutekliskajā pasaulē. Miega stāvoklī šo cilvēkbūtnes augstāko locekļu pārdzīvojums atšķiras, bet tas Zemes esamības laikā paliek neapzināts. Te dvēsele ir par vāju, lai paceltu savu saturu apziņā. Tiklīdz garīgi redzošā apziņa šo saturu pārdzīvo, tas parādās kā garīgi-dvēselisks fenomens.

Līdz ar atmošanos astrālais organisms un Es-būtne ienāk ēteriskajā un fiziskajā organismā. Caur domāšanu maņu pieredze tiek pārdzīvota ēteriskajā organismā. Taču šajā pārdzīvojumā neizpaužas cilvēkam apkārt esošā pasaule, bet šīs pasaules atdarinājums. Šajā atdarinājumā atklājas tā veidojošo spēku summa, kura ir cilvēka Zemes dzīves pamatā. Katrā dzīves brīdī cilvēkā ir atrodams tāds ār pasaules atdarinājums. Cilvēks pārdzīvo šo atdarinājumu caur domāšanu netieši, kā parastās apziņas priekšā caur fizisko organismu nostājušos atspulgu – domu saturu.

To, kas aiz domāšanas reflektējošās darbības norisinās fiziskajā organismā, nevar uztvert ar parasto apziņu; uztvert var tikai rezultātu, kas ir atmiņas tēli domu formā. Šie neuztvertie fiziskā organisma procesi ir ēteriskā organisma, astrālā organisma un Es-būtnes darbība. Savās domās cilvēks uztver to, ko viņš kā dvēseliski-garīga būtne pats izraisa savā fiziskajā organismā.

Ēteriskajā organismā dzīvo ārējās pasaules atveidojums kā iekšēja darbība, kas piepilda fizisko organismu. As-

trāļajā organismā dzīvo pirmszemes esamības attēls; Esbūtnē dzīvo cilvēkbūtnes mūžīgais kodols.

Cilvēka ēteriskajā organismā darbojas ārējā pasaule. Astrāļajā organismā darbojas atskaņas no tā, ko cilvēks pārdzīvoja pirmszemes esamībā. Šī darbība pēc savas būtības nav mainījusies kopš pirmszemes esamības laika. Tā norisinājās garīgi pārveidotā fiziskā organismā. Nomoda stāvoklī tā ir līdzīga. Cilvēka iekšējai galvas organizācijai ir raksturīga nepārtraukta tieksme no fiziskā stāvokļa pāriet garīgajā. Bet Zemes esamības laikā šī pāreja īstenojas tikai iedīglī. Fiziskā organizācija tam pretojas. Mirklī, kad astrālais organisms savā darbībā ir nonācis līdz punktam, kurā iekšējai fiziskās galvas organizācijai nāktos sabrukt, iestājas miega stāvoklis. Tas iekšējai galvas organizācijai no pārējā fiziskā organisma piegādā spēkus, ar kuru palīdzību tā var pastāvēt fiziskajā pasaulē.

Šie spēki atrodas ēteriskajā organismā. Nomodā tas galvas organizācijā kļūst arvien nediferencētāks; savukārt miega stāvoklī tas iekšēji diferencējas noteiktos veidojumos. Šajos veidojumos atklājas spēki, kuri Zemes esamības laikā darbojas, uzturot fizisko organismu.

Tāpat galvas organizācijā nomoda laikā norisinās divas darbības: viena caur ēterisko organismu veido, bet otra noārda jeb sagrauj fizisko organismu. Otrā darbība notiek caur astrālo organismu.

Šis astrālās darbības dēļ cilvēks Zemes esamības laikā pastāvīgi nes sevī nāvi. Šo nāvi katru dienu pārvar tai pretī darbojošies spēki. Bet, pateicoties šādai nepārtrauktai nāves

ietekmei, cilvēkam piemīt parastā apziņa. Jo galvas organizācijas atmirstošajā dzīvē slēpjas iespēja reflektēt dvēseles darbību domu pārdzīvojumā. Tiecoties pēc dzīvības, organiski-plaukstošā darbība nevar radīt domu audumu. Tam nepieciešama nāves tendence. Organiski-plaukstošā darbība apslāpē domu aušanu līdz apdullumam vai bezsamaņai.

Fiziskajā nāvē ar cilvēka organismu notiekošais kā iedīgļis pavada cilvēka esamību visas Zemes dzīves laikā, nepārtraukti ievadot miršanas sākumu. Un šai miršanai sevī cilvēks var pateikties par parasto apziņu. Šīs apziņas priekšā ēteriskais un fiziskais organisms nostājas kā necaurredzamas būtnes; cilvēks neredz tās, bet domu spoguļtēlus, ko šīs būtnes atstaro un kurus viņš savā dvēselē pārdzīvo. Fiziskā un ēteriskā organizācija viņam aizsedz astrālo organizāciju un Es-būtni. **Tā kā** dvēseles apziņa Zemes esamībā ir piepildīta ar fiziskā organisma spoguļtēliem, cilvēks nevar uztvert savu ēterisko un astrālo organizāciju, kā arī savu Es-būtni.

Līdz ar nāvi fiziskais organisms atbrīvojas no ēteriskās un astrālās organizācijas, un Es-būtnes. Tagad cilvēks nes sevī ēterisko un astrālo organismu, tāpat kā savu Es-būtni. Līdz ar fiziskā organisma atdalīšanos, vairs nav nekādu šķēršļu apzināties ēterisko organizāciju. Cilvēka dvēseles priekšā nostājas tikko beigušās Zemes dzīves aina. Jo šī aina ir to veidojošo spēku izpaušme, kuru summa veido ēterisko miesu.

Ēteriskajā miesā dzīvojošais ir ieausts cilvēkā no kosmosa ēteriskās būtnes. Tas nekad nevar pilnīgi atdalīties no

kosmosa. Kosmiski ēteriskais process turpinās cilvēka organizācijas iekšienē, un tas ir ēteriskais organisms. Tādēļ pēc nāves, kad cilvēks sāk apzināties sevi ēteriskajā organizācijā, šī apziņa sāk pārvērsties kosmiskā apziņā. Cilvēks jūt pasaules ēteru savā pašā būtņē, kā savu ēterisko organismu. Pēc īsa laika ētermiesa izkūst pasaules ēterā. Cilvēks patur kā savu to, kas Zemes dzīves laikā bija piesaistīts fiziskajam un ēteriskajam organismam – savu astrālo organismu un Es-būtni.

Astrālā būtne nekad nav pilnīgi iekļauta fiziskajā organismā. Galvas organizācijā astrālais organisms un Es-būtne ir pārveidoti, bet cilvēka ritmiskajā organizācijā – elpošanas procesā, asins cirkulācijā un citos ritmiskos procesos – astrālā organizācija un Es-būtne turpina dzīvot daļēji patstāvīgi. To darbība šajos procesos neatspoguļojas tā, kā tas notiek galvas organizācijā. Astrālajai organizācijai un Es-būtnei savienojoties ar ritmiskajiem procesiem, veidojas garīgi-fiziska būtne, kura parastajā apziņā parādās kā jūtu dzīve. Jūtu dzīvē cilvēka maņu pasaulē pārdzīvotais caur domām savienojas ar astrālo organismu un Es-būtni.

Šī saistība jāaplūko sīkāk. Pieņemsim, ka cilvēks kaut ko paveic maņu pasaulē. Dvēseles dzīvei tas nav tikai ārējs notikums. Cilvēks veido spriedumu par savu rīcību. Bet šis spriedums nerodas tikai domu dzīvē, tam pievienojas impulss no astrālā organisma, kas caur ritmiskiem procesiem izpaužas arī fiziskajā esamībā. Domu dzīvē, kas norisinās spoguļtēlos, ienāk morālā sprieduma atspulgs. Šis atspulgs domu pasaules ietvaros parādās kā atspoguļotās domas būt-

ne. Bet astrāli-ritmiskajā organismā tas dzīvo kā īstenība. Šī īstenība Zemes esamības laikā neienāk parastajā apziņā. Tā tiek aizkavēta, jo fiziski-ritmiskie procesi tiek sajusti stiprāk nekā garīgie procesi, kuri tos pavada. Līdz ar nāvi, atstājot fizisko organismu, cilvēks vairs nepārdzīvo fiziski-ritmiskos procesus, un kosmiskajā apziņā ienāk redzējums par cilvēka darbu nozīmi garīgi-kosmiskās pasaules priekšā. Šī kosmiskā apziņa veidojas pēc ēteriskā organisma atdalīšanās. Šajā stāvoklī cilvēks redz sevi kā morālu veidojumu, līdzīgi kā Zemes esamības laikā viņš uztvēra sevi kā fizisku veidojumu. Tagad viņam ir iekšējā [substance], kas veidota no viņa Zemes dzīves darbības morālajām kvalitātēm. Viņš aplūko savu astrālo organismu. Tajā iespīd garīgi-kosmiskā pasaule. Ko tā saka par Zemes esamībā paveiktajiem darbiem, tas kā faktu glezna stāv cilvēka dvēseles priekšā.

Līdz ar nāvi cilvēks piedzīvo no Zemes esamības atšķirīgu ritmu. Šis ritms izpaužas kā Zemes dzīves kosmisks atveidojums. Šajā pēcpārdzīvojumā nepārtraukti ieplūst garīgā kosmosa dzīvība, līdzīgi kā Zemes dzīvē gaiss plaušās. Apziņātā kosmiskā pārdzīvojumā parādās ritms, kura attēls ir fiziskais ritms. Kosmiskā ritmā caur cilvēku Zemes esamības laikā notiekošais pasauli ar morālām kvalitātēm iekļauj amorālā pasaulē. Un pēc savas nāves cilvēks pārdzīvo šo kosmosa klēpī topošo nākotnes kosmosa morālo kodolu, kam jātiek izdzīvotam ne vienkārši dabiskā, bet morāli dabiskā kārtībā. Pamatsajūtu, kas caurvij dvēseli šīs topošās kosmiskās pasaules pārdzīvojuma laikā, var raksturot kā jautājumu: "Vai

es būšu cienīgs nākamajā esamībā iekļauties morāli-dabiskajā pasaules kārtībā?”

Savā grāmatā “Teosofija” pārdzīvojumu pasauli, kurai cilvēks iet cauri pēc nāves, es nosaucu par “**dvēseļu pasauli**”. Tikai inspirācijas rezultātā radusies apziņa par šo pasauli piešķir saturu patiesai **kosmoloģijai**, tāpat kā cilvēka dzīves gājuma imaginatīvās atziņas piešķir saturu patiesai **filosofijai**.

No kosmiskās apziņas, kurā darbojas tikai cilvēka Zemes dzīves darbu sekas, nevar gūt pietiekamus impulsus, lai garīgā jomā spētu sagatavot nākotnes fizisko organismu. Šis organisms tiktu sabojāts, ja dvēsele paliktu dvēseļu pasaulē. Viņai jānokļūst tādā pārdzīvojumu pasaulē, kurā darbojas ārpuscilvēciski garīgie impulsi. Šo pasauli es minētajā grāmatā nosaucu par “garu zemi”.

Senie iesvētītie, pateicoties iniciācijā gūtajām zināšanām, saviem piekritējiem varēja teikt: pēc nāves jūs gara pasaulē satiksiet garīgu būtni, kuras atspulgs fiziskajā pasaulē ir Saule. Tā vedīs jūs no dvēseļu pasaules garu zemē. Tās vadībā jūs tiksiet šķīstīti, lai garu zemē spētu sagatavot pasaulei atbilstošu fizisko organismu.

Golgātas mistērijas laika un pirmā kristietības gadsimta iesvētītie saviem piekritējiem varēja teikt: Es-apziņas pakāpe, kuru jūs sasniedzat Zemes esamības laikā, kļūst tik gaiša, ka tās pretpols pēc nāves ir pārāk neskaidrs, lai jūs varētu redzēt garīgo Saules vadoni. Tāpēc Saules būtne kā Kristus ir nolaidusies uz Zemes, un ļāvusi piepildīties Golgātas

mistērijai. Ja jūs jau Zemes dzīves laikā caurstrāvo dzīvas jūtas pret Golgātas mistēriju, tad tās jēga tiek iekļauta Zemes dzīvē un turpina darboties cilvēka būtņē pēc nāves. Šajā pēcdarbībā jūs varat pazīt Kristu-vadoni.

Sākot ar ceturto gadsimtu, šī senā iniciācijas gudrība ir zudusi cilvēces attīstības plūsmai. Atjaunotai kristīgās reliģijas izpratnei caur inspirāciju kosmoloģijas zinātnē atkal jāienes Kristus darbība cilvēces labā līdz pat tās pārdzīvojumiem pēc nāves. Attēlot, kā gribā apslēptais cilvēka Zemes dzīves notikums darbojas tālāk pēc nāves, paliek nākamā apcerējuma uzdevums.

DVĒSELES GRIBAS DAĻAS PĀRDZĪVOJUMS

Kad parastā apziņa iekustina gribu, ir kāda sevišķi aktīva astrālā organisma daļa, kura ar fizisko organismu saistīta vaļīgāk nekā jušanai atbilstošā. Un savukārt šī, jušanai atbilstošā astrālā organisma daļa ir saistīta ar fizisko organismu vaļīgāk nekā domāšanai atbilstošā. Vienlaicīgi astrālā organisma gribas daļā atrodas patiesā "Es" būtne. Kamēr jūtām atbilst dvēselīgi-garīgais elements, kas ir pastāvīgi aktīvi saistīts ar fiziskā organisma ritmisko daļu, dvēseles gribas daļa, lai arī nepārtraukti caurauž vielmaiņas organismu un locekļu organizāciju, taču aktīvā sasaistē ar šiem cilvēkbūtnes locekļiem ir tikai tajā laikā, kad noris gribas akts.

Domājošās dvēseles daļas attiecības ar galvas organizāciju var raksturot kā garīgi-dvēseliskā elementa nodošanos fiziskajam. Jūtošās dvēseles attiecības ar ritmisko organizāciju svārstās starp nodošanos un atkāpšanos. Bet gribas daļa fizisko vispirms pārdzīvo kā neapzinātu dvēselisko elementu. Tā ir neapzināta tieksme pēc fiziskas un ēteriskas aktivitātes. Gribas daļas iesaiste fiziskajā darbībā nav pašsaprotama. Tā atturas no tās un paliek dzīvojot dvēseliski-garīgā elementā. Tikai, kad domājošā dvēseles daļa ar savu darbību iesniedzas vielmaiņas un locekļu organizācijā, gribas daļa tiek rosināta nodoties fiziskajai un ēteriskajai organizācijai un tajā darboties.

Domājošās dvēseles darbībai pamatā ir fiziskā organisma noārdīšana. Domu veidošanas procesā šī noārdīšana sniedzas tikai līdz galvas organizācijai. Lai īstenotos gribas akts, noārdošā darbība aptver vielmaiņas un locekļu organizāciju. Domu spēks ieplūst rumpja un locekļu organismā, attiecīgi noārdot fizisko organismu. Tas rosina dvēseles gribas daļu stāties pretī noārdīšanai ar veidojošu darbību.

Tā nāve un dzīvība cīnās cilvēka būtņē. Domāšanā atklājas kāda pastāvīgi atmiršanas procesā esoša organiska darbība; savukārt gribā atklājas dzīvību modinošs, dzīvību radošs elements.

Dvēseles vingrinājumos, kuri tiek veikti kā gribas vingrinājumi ar mērķi izkopt pārjuteklisku redzi, sekmes iestāsies tikai tad, ja tie radīs iekšēju sāpju pārdzīvojumu. Kas noved savu gribu līdz augstākai enerģijai, tam rodas sāpju sajūta. Cilvēces attīstības senākajos laikos šīs sāpes tika izraisītas ar askētiskiem vingrinājumiem. Tādejādi ķermenis tika novests stāvoklī, kurā saikne ar dvēseli tam bija apgrūtināta. Dvēseles gribas daļa tika atrauta no ķermeņa un tajā tika rosināts patstāvīgs garīgās pasaules pārdzīvojums.

Šī veida vingrinājums vairs nav piemērots tai cilvēka organizācijai, kāda tā ir pašreizējā Zemes attīstības posmā. Šodien cilvēka organismam vecie askētiskie vingrinājumi traucē iegūt pamatu Es attīstībai. Tagad jādara pretējais. Nepieciešamie dvēseles vingrinājumi, kas mūsu laikā var atbrīvot dvēseles gribas daļu no miesas, tika raksturoti iepriekšējos apcerējumos. Tie stiprina šīs dvēseles daļas spēku nevis

no ķermeņa, bet no dvēseles puses. Tie stiprina cilvēkā dvēseliski-garīgo aspektu, atstājot fiziski-ķermenisko neskartu.

Jau pateicoties parastajai apziņai, var redzēt, ka sāpju pārdzīvojums ir saistīts ar dvēseles pieredzes attīstību. Katrs, kas izcīnījis sev dažas augstākas atziņas, sacīs: “Par laimīgiem, iepriecinošiem pārdzīvojumiem savā dzīvē esmu pateicīgs liktenim, bet par patiesā īstenībā sakņotām dzīves atziņām esmu pateicību parādā rūgtiem, ciešanu pilniem pārdzīvojumiem.”

Lai stiprinātu dvēseles gribas daļu, kas nepieciešama intuitīvās izziņas sasniegšanai, vispirms jāstiprina iekārošanas spēks, kas parastajā cilvēka dzīvē tiek izdzīvots caur fizisko organismu. Tas notiek ar raksturotajiem vingrinājumiem. Kad šī iekārošana kļūst no Zemes dzīvē pastāvošā fiziskā organisma neatkarīga, tad dvēseles gribas daļas pārdzīvojums pāriet garīgajā pasaulē, un atveras intuitīvā gaišredzība. Šajā stāvoklī dvēseles garīgi-mūžīgā daļa apzinās pati sevi. Kā ķermenī dzīvojošā apziņa pārdzīvo šo [ķermeni] sevī, tā garīgā apziņa pārdzīvo garīgās pasaules saturu.

Cilvēka veidošanās un noārdīšanās procesā, kā tas vērojams viņa domāšanas, jušanas un gribas organizācijas norisēs, ir jāsaskata vairāk vai mazāk normāls cilvēka Zemes dzīves ritējums. Bērnā tas ir citādāks nekā pieaugušā cilvēkā. Saprast, kā noārdošie un veidojošie spēki darbojas bērnībā un kā uz tiem var iedarboties audzināšanas un mācību procesā, ir patiesas pedagogijas uzdevums. Tāda var rasties tikai no pārjutekliskā ceļā gūtām atziņām par visa cilvēka dabu,

vadoties pēc viņa ķermeniskās, dvēseliskās un garīgās būtības. Atziņas, kas nepārsniedz dabaszinātnes robežas, nevar veidot patiesas pedagoģijas pamatu.

Slimā cilvēkā normālais veidojošo un noārdošo spēku process ir traucēts visā organismā vai atsevišķos tā orgānos. Virsroku gūst vai nu anormāli kupli zeļošā (kā nezāle) veidošana vai nāvējošā noārdīšana atsevišķu orgānu un norišu izpausmēs. Pārraudzīt, kas īsti notiek, var tikai tas, kurš pazīst visu cilvēka organizāciju – tā fizisko, ēterisko, astrālo organismu un Es-būtību. Arī atveseļošanas līdzekļus var atrast tikai ar šādu izpratni, jo ārējās pasaules valstībās ir atrodami minerāli un augu būtnes, kurās gaišredzīgas izziņas ceļā var atpazīt spēkus, kas, ievadīti organismā, darbosies pret noteiktiem veidojošiem vai noārdošiem procesiem. Šādu pret-darbību var rosināt arī pats organisms, izraisot sevī zināmus procesus, kuri veselā stāvoklī nenotiek vai netiek rosināti. Patiesas medicīnas zināšanas, īstu patoloģijas terapiju var radīt tikai garu, dvēseli un miesu aptveroša cilvēka izpratne, kura izmanto imaginācijas, inspirācijas un intuīcijas rezultātus. Šodien prasību pēc šādas medicīnas vēl sauc par bērnišķīgu. Cilvēku joprojām aplūko vienīgi no jutekliskās zinātnes viedokļa. Ir pilnīgi saprotams, ka šāds viedoklis pat nenojauš, cik daudz jāzina, lai saprastu visu cilvēku, nevis tikai viņa ķermeni. Antroposofija pazīst savu pretinieku iebildumus un prot tos novērtēt. Tā arī zina, cik grūti ir šos pretiniekus pārliecināt par savu taisnību.

Dvēseles gribas daļa pārdzīvo līdzīgu jūtu daļas norisēm. Šo pārdzīvojumu parastā apziņa neapzinās. Bet cilvēka or-

ganizācijas dziļumos tā ir faktu kopsakarība. Te sajūtu un gribas veiktais cilvēka Zemes dzīves darbu vērtējums pārveidojas par tieksmi turpmākos pārdzīvojumos mazvērtīgam darbam pretī likt vērtīgus. Neapzināti tiek pārdzīvota visa cilvēka morālā kvalitāte; un no šī pārdzīvojuma veidojas noteikta garīgi-dvēseliska būtne, kas dzīves laikā aug cilvēka būtnes neapzinātajā reģionā. Tā rāda Zemes dzīves vēlamo mērķi, kuru cilvēks vēl nevar sasniegt, jo fiziskajam un ēteriskajam organismam no iepriekšējās Zemes dzīves ir savs noteikts veidojums, kas to neļauj. Pateicoties šai garīgi-dvēseliskai būtnei, cilvēkā dzīvo vēlme veidot citu fizisko un ēterisko organismu, kurš turpmākos pārdzīvojumos varētu pārveidot Zemes esamības morālo rezultātu.

Šāds fiziskais un ēteriskais organisms var tikt izveidots, ja cilvēks garīgi-dvēselisko būtņi caur nāves vārtiem ienes pārjutekliskajā pasaulē.

Īsu laiku pēc nāves dvēseliski-garīgais cilvēks patur ēterisko organismu pie sevis. Apziņā ienāk vien nojausma par Zemes dzīvē neapzināti radušos morāli-garīgu dvēseliskās būtnes vērtību. Jo tad cilvēks ir pilnīgi iegrimis ēteriskā kosmosa vērojumā. Sekojošā ilgāk pārdzīvojamā stāvoklī (kuru savā “Teosofijā” esmu nosaucis par dvēseļu pasauli) iestājas skaidra apziņa par šīs būtnes morālo vērtību, bet vēl nav spēka uzsākt gara dīgļa veidošanu nākamajam fiziskajam organismam. Cilvēks vēl tikai atskatās uz Zemes dzīvē iegūto morālo kvalitāti. Pēc zināma laika viņš nokļūst pārdzīvojuma stāvoklī, kurā šāds atskats vairs nenotiek. (Šo re-

ģionu, ko cilvēks izdzīvo, savā "Teosofijā" esmu apzīmējis kā tīrā gara jomu). No pārjutekliskā domu satura redzespunkta, kuru cilvēks apgūst kosmiskajā apziņā, var sacīt: cilvēks pēc nāves vēl kādu laiku dzīvo, pievērsies Zemei, caurstrāvots ar garīgiem spēkiem, kuru jutekliskais attēls ir vērojams fiziskajās Mēness parādībās. Ārēji viņš gan ir atraisījies no Zemes, bet netieši – savā garīgi-dvēseliskajā saturā – joprojām ir saistīts ar to. Ar minētajiem garīgajiem Mēness spēkiem cauraužas visi cilvēka Zemes dzīves laikā izveidotie morāli-garīgie vērtējumi, izveidojot reālu vērtību būtņi savā astrālajā organismā vai, kā iepriekš tika sacīts, dvēseles neapzinātājā, sajūtām un gribai atbilstošajā reģionā. Šī morāli-garīgā vērtību būtne pēc satura ir radniecīga garīgajiem Mēness spēkiem. Un tieši tie tur cilvēku pie Zemes. Lai izveidotu gara dīgli nākamās Zemes dzīves fiziskajam organismam, viņam arī garīgi-dvēseliski jāšķiras no Zemes. To viņš var tikai tad, ja atraisās no Mēness spēku lauka. Šinī laukā viņam jāatstāj sev radnieciskā morālo vērtību būtne. Jo nākotnes fiziskā organisma veidošanai jānotiek kopā tikai ar pārjutekliskās pasaules garīgo būtņi.

Šādu atdalīšanos no Mēness garīgo spēku jomas cilvēks nevar sasniegt ar paša garīgi-dvēseliskajiem spēkiem. Bet tai tomēr ir jānotiek.

Pirms Golgātas mistērijas iniciācijas zinātne cilvēkiem vēstīja: noteiktā pēczemes esamības brīdī cilvēkam ar saviem pārdzīvojumiem jāizkļūst no Mēness sfēras, kas notur viņu planētu ietekmes laukā. Pats cilvēks to paveikt nevar.

Bet par viņu iestājas būtne, kuras fiziskais atspulgs ir Saule, ievēdot cilvēku tīrā gara sfērā, kurā darbojas viņa pati, nevis Mēness garīgā būtne. Cilvēks pārdzīvo zvaigžņu esamību, redz nekustīgo zvaigznāju konstelāciju garīgos pirmtēlus no otras puses, no Kosmosa perifērijas. Taču šis redzējums, kurā viņam atklājas zvaigznes, nav telpisks. Ar spēkiem, kuri cilvēku caurstrāvo, viņam rodas iespēja veidot fiziskā organisma garīgo dīgli no Kosmosa. Dievišķais īsteno viņā dievišķo. Kad gara dīglis ir nobriedis, sākas nolaišanās jaunā Zemes esamībā. Cilvēks atkal nonāk Mēness sfērā. Tur viņš atrod morāli-garīgo vērtību būtni, kuru atstāja pirms tīrās zvaigžņu esamības, un pievieno to savai dvēseliski-garīgajai būtnei, lai veidotu pamatu kosmiski noteiktai, liktenim atbilstošai Zemes dzīvei.

Kristietības iniciācijas zinātne dod ko citu. Uzņemot spēku, kas dvēselē rodas, vērojot un aktīvi pārdzīvojot Kristus Zemes dzīvi un Golgātas notikumus, cilvēks jau uz Zemes, nevis tikai no Saules būtnes pēc nāves, iegūst spēju noteiktā pēczemes esamības brīdī iziet no Mēness ietekmes sfēras un ieiet tīrajā zvaigžņu sfērā. Šī spēja ir Zemes dzīvē Es apziņā pārdzīvotās **brīvības pretmets**, ko cilvēks pārdzīvo pēc nāves. Laikā starp nāvi un jaunu dzimšanu viņš pārņem Mēness sfērā atstāto morāli-garīgo vērtību būtni un ļauj tai veidot savu likteni, kuru tad turpmākajā Zemes esamībā var pārdzīvot brīvi. Viņš nes sevī brīvi arī reliģisko apziņu kā starp nāvi un jaunu dzimšanu pārdzīvotās Dieva cauraustās esamības atbalsi, kas turpina darboties Zemes dzīvē.

Jaunā iniciācijas zinātne to var pārraudzīt un atpazīt Kristus darbību cilvēka esamībā. Tā pievieno dzīvības pilnai filosofijai un kosmoloģijai, kas pārdzīvo Zemes esamību kopā ar garīgo Kosmosu, arī reliģijas atziņu, kas atzīst Kristu par atjaunotās reliģiskās apziņas rosinātāju, par pasaules vadoni brīvībā.

Šajos iztirzājumos esmu varējis sniegt tikai iespējamās filosofijas, kosmoloģijas un reliģijas uzmetumu. Būtu vēl daudz kā sakāma, lai uzmetums taptu par krāsainu gleznu.

IZDEVĒJA PIEZĪMES

Šeit publicētie desmit Rūdolfā Šteinera autoreferāti ieņem viņa rakstu starpā īpašu vietu. Tie radās kā paraugs viņa lekciju kursa "Filosofija, kosmoloģija un reliģija" franču tulkojumam. Tas bija tā sauktais "Franču kurss", franču ielūguma tekstā pieteikts kā "*La Philosophie, la Cosmologie et la Religion, comme parties de l'Anthroposophie*", ko Rūdolfš Šteiners sakarā ar "*Semaine Francaise*" [franču nedēļa] noturēja Gēteānumā 1922. gada 6. līdz 15. septembrim. Tulkošanu uzņēmās *Jules Sauverain*, Parīzē. Referāti, kas koncentrētā formā atstāstīja lekciju saturu, katru dienu tika iesniegti tulkojotājiem un notika atbilstošajā secībā.

Tekstu avoti: oriģinālmanuskripti iesniegti tikai I, II, IV un VI referātam. Taču iespējams, ka Rūdolfš Šteiners izskatīja korektūras slejas pirms iespiešanas laikrakstā "*Das Getheanum*". Trešajam, 1979. gada izdevumam, teksts tika vēlreiz pārskatīts. 21. lappusē, 10. rindā no apakšas atbilstoši saturam tika iekļauts [stūrainās iekavās] trūkstošais vārds "*nicht*" (*nē*).

Referātu virsraksti nav Rūdolfā Šteinera radīti, tos 1930. gadā pirmajam grāmatas izdevumam pievienoja Marija Šteinere. 1956. gada izdevumu sarūpēja Ernsts Veidemanns; IV, VII, VIII, IX un X referātu virsraksti tika mainīti. Šī izdevuma kopotajiem rakstiem tika saglabāti pirmās grāmatas izdevuma virsraksti.

Edvins Frobēze